

Referatsaker

1. Protokoll fra møte i KUIs prosjektkomité 26.09.2011
2. Referat fra møte i Samarbeidsråd for menighet og misjon 6. oktober 2011
3. Protokoll fra Samisk kirkerådsmøte 14.-16.09.2011
4. Protokoll fra rådsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livsynssamfunn (STL) 20. september 2011
5. Protokoll fra møte i kontaktgruppa med Det Mosaiske Trossamfund 05.09.2011 (u.off. § 14.1)
6. Protokoll fra møte i kontaktgruppa mellom Islamsk Råd Norge og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke 14. september 2011 (*vedlagt*) og 2. november 2011 (u.off. § 14.1) (*ettersendes*)
7. Referat fra KR 26.-28.09.2011 (*ettersendes*)
8. Protokoll fra møte i KISP 6. oktober 2011 (*ettersendes*)
9. Protokoll fra møte i Teologisk nemnd (TN) 13.-14. oktober 2011 (*ettersendes*)

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

MKR, KUIs prosjektkomité, KISP

Dato: 07.10.2011

Vår ref: 11/131-10 FHE

Deres ref:

**Protokoll fra møte i KUIs prosjektkomité mandag 26. september 2011
kl. 10.00 – 14.30**

Sted: Kirkens hus, Rådhusgt.1-3, Oslo – møtelokale Borg

Til stede:

Kari Jordheim (leder), Toril Rusås, Tor Kjetil Edland, Britt Arnhild Lindland,
Sigmund Gulliksrud, Ellen Hestnes Ribeiro, Inger Torunn Sjøtrø, Estrid Hessellund (sekr.)

Forfall: Jan Bjarne Sødal, Bendik Vollebæk, Kristine Hofseth Hovland

Åpning: Sang og bønn fra Syng håp 2

Sak 20/2011: Godkjenning av saksliste og protokoll fra siste møte 9. mai 2011

Vedtak: Protokoll fra møte 09.05.2011 og dagens saksliste ble godkjent.

Sak 21/2011: Sak 29/2011 Sabeel-konferansen febr. 2011 (oppfølging)

Film "Hope in a slingshot" (Australia2009). KUI-komiteen vedtok på siste møte å prioritere tid å se filmen. Etter ca 30 minutters visning (av 60 min), ble det konkludert slik mht evt. bruk i Norge:

- Filmen er fra 2009, for lang, ikke helt oppdatert, for mye australsk vinkling. Det vil kreve for mye arbeid og ressurser å redigere og omarbeide til norsk kontekst og språk.
- Det må undersøkes hva som finnes av film- og annet undervisningsmaterieell allerede om Palestina-Midtøsten: hva ble vist på Korsvei i sommer? hva har ledsagerprogrammet til rådighet? hva har Changemaker? hva har andre organisasjoner?
- Det er ønskelig å lage et trosopplæringsopplegg for 15-18 åringer, med 3 samlinger for eksempel
  - Palestina-Israel
  - Nord/Sør-spørsmål generelt
  - KlimarettferdighetHer kan inngå kortere film, faktaark og samtaleopplegg.

Vedtak: KUIs nye prosjektkomité (2012) bes følge saken videre og oppnevne en arbeidsgruppe.

Sak 22/2011: Orienteringssaker/kalender

- a) 3.9. Grøn kirkedag, Roskilde (se sak 25, 2.1.)
- b) Syng håp: se sak 25, 2.3.
- c) 6.-11.9. "One Body" core group. Møte på Sørmarka. Se sak 25,2.2.
- d) 14.-16.9. MKR-møte, Trondheim: ny KUI-komité 2012-2015 ble oppnevnt. Felles seminar med Samisk kirkeråd om bl.a. Forsoningsprosjekt i Nord-Salten (norsk/samisk og norsk/sør-afrikansk perspektiv). Estrid leter frem tidl. rapport om dette prosjektet og sender til KUI-komiteen,

- e) 23.-24.9. Vennekapskonferanse, Drammen (se sak 25, 2.4.)
- f) 27.9. *Fagdag om Diakoni og misjon*, Nidaros: Estrid deltar med innspill om Studieplan for "Diakoni i kontekst". Se sak 28a/2011.
- g) 6.10. *KISP-møte*: hovedsak "Just Peace" v/ Henrik Syse og Iselin Jørgensen. Oppfølging av Jamaica-konferansen, mai 2011. Kari og Estrid deltar.
- h) 27.10. Trosopplæringskonferanse (se sak 26/2011)
- i) 4.-6.11. Tro til forandring (se sak 25, 2.1.)
- j) *Papirløskampanjen*: KUI har støttet kampanjen, som også Mellomkirkelig råd, Kirkens Nødhjelp og KFUK-KFUM Global står bak. Sven Thore Kloster har svart på ulike reaksjoner.
- k) *Asylsøkere som pilegrimer*: Britt-Arnhild meldte om en svært uheldig situasjon i Trondheim. Asylsøkere gikk pilegrimsvandring til Trondheim, men da de kom dit, forlot ledsagerne dem, og det var ikke noe opplegg for mottaket og videreføring av opplegget derfra.

Sak 23/2011: KUI / Norad

- a) *Norads godkjenning av årsrapport 2010 + sluttrapport 2007-2010* var vedlagt innkallingen. Norad spør om KUIs resultater i tiltak der også andre aktører er involvert. Estrid tar spørsmålet opp i møte med Lillian Nordal og Sigurd Kihl (ny saksbehandler) på møte 29.9.
- b) *Revidert virksomhetsplan og budsjett 2011 (pr. 19.05.)* var vedlagt innkallingen. Planen ble tatt til etterretning.
- c) *Regnskap pr 1.9.2011* ble lagt fram på møtet. Pga ennå ikke tilsatt kommunikasjonsmedarbeider (lønn og tiltak) og nettopp avlyst vennskapskonferanse er det en del midler til rest på regnskapet. KUI vil oppfordre bispedømmer og utdanningsinstitusjoner om å søke informasjonsstøtte innen utgangen av året, spesielt med henblikk på formidling og bruk av Syng håp 1 og 2.
- d) *Virksomhetsplan og budsjett 2012*. Utkast var vedlagt innkallingen. Vedtak: KUIs prosjektkomité vedtar virksomhetsplan og budsjett 2012 med de kommentarer som fremkom i møtet. Planen sendes til Norad innen 1.10.

Sak 24/2011: Kommunikasjonsmedarbeider/Nettredaktør

(30 % for KUI, 50 % for kommunikasjonsavdelingen i Kirkerådet.)

Utlyningsfristen var 28.8. og det kom inn 18 søkere. 3 ble innkalt til intervju, hvorav 1 ble innstilt. Susanne Lende (29), statsviter og journalist, har takket ja til stillingen og kan begynne ca 1.januar 2012.

Det undersøkes om det er mulig for henne å delta i den norske kirkelige delegasjon til COP 17 i Durban nov/des 2011 som kommunikasjonsmedarbeider.

Det må utarbeides evalueringsplan for KUI 2012-2014 når Susanne er på plass.

Sak 25/2011: Årets prosjekter og tiltak

(iflg. virksomhetsplan 2011)

2.1. Klima, miljø, forbruk og rettferd

- *Mobilisering* i lokalmenigheter og bispedømmer: fortløpende
- Nytt inspirasjonsmaterieill til *Skaperverkets dag*: Idé-katalog, utarbeidet av Kristine og Estrid, sendt ut primo mai.
- *Grønn trosopplæring*. Se sak 26/2011
- *Grøn kirkedag, Roskilde, Danmark* 3.sept. i regi av Danske Kirkers Råd. Foredrag og verksted v/Estrid (program var vedlagt innkallingen). Se www.grønkirke.dk - God oppslutning (ca 50 deltakere), mye kreativitet og interesse, også for "grønn liturgi".
- *Tro til forandring*: fre. 4.11. Nettverkssamling for ressursgruppene (Kirkens hus); lø.5.:

seminarer på Diakonhjemmet høyskole; søndag 6.11. økumenisk gudstjeneste i Slottskapellet. Kristine, Hans-Jürgen og Estrid arbeider videre med oppleggene. Se www.grønnekirke.no

- *COP 17*, mobilisering og samarbeid med Sør-Afrika :
"WE HAVE FAITH – act now for climate justice!". Kampanjen omsettes til norsk v/Kirkens Nødhjelp. Underskrifter leveres til Erik Solheim (i Norge) og seinere i Durban sammen med alle internasjonale underskrifter.
"Sing Out for Climate Justice". Ten Sing Norway og KFUK-KFUM Global arrangerer klimakaravane og klimashow – fra Nairobi 2.11. til Durban, ank 25.11. Samarbeider med lokale partnere og ungdommer underveis.
Regionale klimaseminarer: se oppdatering på www.kirkensnodhjelp.no. Se også politisk budskap.
- *Skaperverk og bærekraft*: Linn Marie Holberg har sluttet og er flyttet fra Norge. Ny prosjektkoordinator forventes ansatt januar 2012. Midtveisrapport for prosjektet behandles på KM april 2012.
- *1. og 2.søndag. i advent*: Det arbeides med et informasjonsbrev til menighetene om koordinering av : Innføring av gudstjenestereform, Lys våken, COP 17 og Menneskerettighetssøndag (Estrid og Einar Tjelle holder i trådene).
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende

2.2. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål

- Promotere *materiell* (hiv&aids, MR-heftet mv): fortløpende
- *Rettferdig fred*: Ellen deltok i den norske delegasjon og refererte fra Jamaica-konferansen "Just Peace" mai 2011.
- *a. MKR, KN og NKR tok initiativ til håndvåpen-kampanjen "Hands Together!"*. Den fikk veldig god oppslutning, også i Kirkenes Verdensråd videre. Saken følges opp av KISP (møte 6.10.) frem mot prosessen i FN om håndvåpen (2012).
- *b. Final Message*: Dokumentet ble utdelt. MKR / Guro Almås har ansvar for evt. oversettelse til norsk.
- *c. Ellen, Kristine og Estrid utarbeider et samtale- og bibelstudieopplegg for ungdom innen rammen av rettferdig fred. ("Led våre føtter inn på fredens vei")*. Ferdigstilles 2011-2012.
- *Økonomisk rettferdighet*: Ressursmateriell i tilknytning til Kirkens Nødhjelps globale strategiplan (om økonomisk rettferdighet o.a.) lanseres på distriktskontaktsamlingen 20.-22.jan 2012. Inger-Torunn holder i trådene.
- *One Body – Norden-FOCCISA*: Siste møte i Core group i denne prosjektperioden ble holdt på Sørmarka, Oslo, 6.-11.9. – Søknad til Norad om ny prosjektperiode 2012-2014 ble drøftet og behandlet. Hovedtemaer: Theology and ethics of the Body; Youth in the light of global sexualisation; human dignity, responsibility and justice. Jan Bjarne og Pearson Banda (koordinator i FOCCISA) jobber videre og ferdigstiller søknaden innen 1.10. – Estrid forlater core group etter å ha vært medlem siden 2004.
- *Nordisk hiv & aids-samarbeid*: Den nordiske gruppen hadde et formøte 15.-16.8. i København som forberedelse til core group-møtet. Gruppen møtes igjen 19.-20.10. i Uppsala for planlegging og drøfting av nordiske anliggender.
- *Kairos Palestina: KISP/TN-konsultasjon* i Oslo 31.8. Kari og Estrid deltok fra KUI. De ulike innlegg på konsultasjonen utgis i en publikasjon i 2012.
- *Studieplan for Diakoni i kontekst*: se www.kui.no. Presenteres på fagdag om misjon og diakoni i Nidaros bispedømme 27.9. (v/Estrid).
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende.

2.3. Globalt gudstjenesteliv:

- *Syng håp*-verksteder/gudstjenester lokalt:
Syng håp-kveld som trosopplæring 22.9. Eidsvoll; Syng håp-seminar og Nord/sør-søndag-gudstjeneste 22.-23.10 i Jar kirke; Syng håp-seminar og allsangkonsert 29.-30.10 Tangen kirke, Drammen og Helgerud kirke, Bærum, *Syng håp*-seminar 19.11.Lovisenberg (v/Sindre og Estrid) Syng håp-helg for KFUK-damer, Nesholmen (v/Henny Koppen og Gunhild Bergsett); Syng håp-seminar på Trosopplæringskonferansen 27.10. (v/Hans-Olav Baden)
- *Materiell til nord/sør-søndag* sø 23.10. Gudstjenesteopplegg til TV-aksjonen/ Norsk Folkehjelp med tema: "Vi rydder for livet" (minerydding) ble sendt ut medio august på BM og NN. En Quest-back vil bli sendt ut umiddelbart etter søndagen.
- *Verdens aidsdag*: samarbeid med Kirkens bymisjon/Aksept om gudstjeneste i Oslo med involvering av migrant-grupper er på gang (se søknad 28 d/2011)
- *Informasjonsbrev til menighetene om 1. og 2. s. i advent*. Se 2.1.
- *Samarbeid med kulturrådgivere*: Britt Arnhild informerte om Steinkjær Gospelkor (med kulturrådgiver Søren Hjort) som er i Tanzania nå for å holde økumeniske konserter sammen med et lutheransk kor under den årlige kulturfestival i Bagamoyo.
- *Swahilimesse* (nyskrevet messe fra Tanzania): Samarbeid med Kulturkirken Jacob og Danmisjon/DK om oppførelse i Norge 17.-18.9.2011 ble avlyst. Messen ble oppført i Danmark primo september. Estrid deltok i Næstved 4.9. Det er forslag om oppførelse i Norge januar 2012 (se virksomhetsplan 2012). Betty og Peter Arendt + Sindre og Estrid arbeider videre med norske tekster. (Tekstark var vedlagt innkallingen).
- Videreutvikle og oppdatere *liturgidatabasen*: fortløpende
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende

2.4. Vennskapssamarbeid og dialog

- *Vennskapskonferanse*, Åssiden menighet og Baptistkirken, Drammen 23.-24.9. Måtte avlyses pga for få deltakere. Komiteen drøftet årsaker (utmattelse pga kirkevalg o.a.) og evt. framtidige tiltak. Estrid kaller inn arbeidsgruppen til evalueringsmøte i oktober, og foreslår at man evt. arrangerer konferansen på et tidspunkt i vårsemesteret.
- *Kontakt til migrantmiljøer* om n/s-informasjon: se sak 27/2011
- *Religion og utvikling*. KUI og Global Info avtaler et møte med Bistandsnemnda (nytt navn: Digni)for å bli oppdatert.
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende

2.5. Nettverk og evaluering

- *Nettredaktør /informasjonsmedarbeider*:
Brukertest av nettsidene; Evaluering av KUI-produkter; Rapportering fra mottakere av prosjektstøtte (opplæring/bedre rutiner). Legges til arbeidsoppgavene for ny kommunikasjonsmedarbeider fra jan 2012.

Sak 26/2011: Globale perspektiver i trosopplæringen

a) VI DELER – Globale perspektiver i trosopplæringen

Informasjons- og idékatalog – v/ KN (Inger Torunn Sjøtrø og Liv Arnhild Romsås) KFUK-KFUK Global (Ellen Ribeiro), og KUI (Estrid). Katalogen ferdigstilles uke 40, trykkes uke 41 og er klar til Trosopplæringskonferansen 27.10.

b) Trosopplæringskonferansen 27.10.2011

Vi har forsøkt å få tydeliggjort et grønt perspektiv på konferansen, både i den praktiske tilretteleggingen, på stands og i seminardelen.

Se www.grønnkirke.no.

KUI er med på stand sammen med KN, KFUK-KFUM Global, Skaperverk og bærekraft-prosjektet og IKO. KUI og Skaperverk&bærekraft har fått produsert en grønn, gjenbruks-, lettvekts foldekopp i plast, som deles ut til alle deltakere.

- c) *Syng håp som trosopplæring*. Journalist Thea Haavet deltok på Syng håp-arrangementene i Råholt kirke, Eidsvoll, 22.9. og er bedt om å skrive til "Størst av alt"-nyhetsbrevet.

d) *Grønn trosopplæring*

Som oppfølging av pilotkurset på IKO nov 2010 er det innkalt til møte med samarbeidspartnerne (IKO, KN, KUI, NKR, KFUK-M-speiderne) 14.10.2011. Det er ønske om nye kurs i Bergen 16.2.2012 og i Oslo 9.2.2012. – Estrid følger opp.

Sak 27/2011: FOKUS-sak: migranter og migrantmenigheter
(Fortsettelse av drøfting fra siste møte - se forrige referat).

Referat fra møte i MKRs referansegruppe for oppfølging av KM-saken om kristne innvandrere.¹ 25.mai var vedlagt innkallingen. Estrid deltok på møtet.

Oppfølgingstiltak:

- *Idé-katalog* (kort substantiell beskrivelse av hva som finnes av eksisterende ressursmaterie). Ansvar for utarbeidelse: MKR. KUI kan evt. bidra med midler.
- *Revisjon av ressurspermen "På vei mot et inkluderende samfunn"*: KUI (Estrid) blir invitert inn i arbeidsgruppen, som begynner sitt arbeid okt.2011. KUI kan evt. også bidra med midler her.
- *Migrantmenigheter som vennsksapsrelasjon*: det bør arbeides videre med denne idé. Lemma Desta (NKR) inviteres til neste møte i KUI for å legge frem og drøfte et evt. konsept.

Sak 28/2011: Søknader om informasjonsstøtte

- a) *Søknad fra Nidaros bispedømme om støtte til fagdag om misjon og diakoni*

Vedtak:

Det bevilges kr. 9.000, - under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.4. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål).

- b) *Søknad fra Mandal og Holum menigheter om støtte til prosjekt "Agent for rettferdighet" (trosopplæringstiltak for 9-åringer)*

Vedtak:

Det bevilges kr. 10.000 under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.1. Klima, miljø, forbruk og rettferd).

- c) *Søknad fra Helgerud menighet, Bærum, og Tangen menighet, Drammen om støtte til 2 Syng håp-seminarer og 2 allsangkonserter*

---

¹ Lemma Desta (koordinator for Flerkulturelt Kirkelig Nettverk, Norges Kristne Råd)
Rune Fiskarstrand (daglig leder i KIA-Oslo)
Wenche Fladen (rådgiver for diakonispørsmål i Oslo bispedømme)
Guro Høllgren (rådgiver for diakonispørsmål i Kirkerådet)
Nobukazu Imazu (kapellan i Fitjar)
Onesimus Jalata-Nagara (kapellan i Skårer)
Iselin Jørgensen (koordinator for Kirkelig Fredsplattform i Norges Kristne Råd)
Anne Anita Lillebø (daglig leder ved Kirkelig senter for religionsmøte og dialog i Oslo bispedømme)
Signe Myklebust (diakon i Fjell kirke, Drammen)
Stein Reinertsen (Sokneprest i Farsund)

Vedtak:

Det bevilges kr. 12.000,- under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.3. Globalt gudstjenesteliv). Arrangørene oppfordres til å sørge for god publicity og medieomtale.

- d) *Søknad fra Kirkens Bymisjon om støtte til gudstjeneste på Verdens aidsdag med inkludering av migrantgrupper i Oslo*

Vedtak:

Søkeren oppfordres til å levere et budsjett. KUI/AU får mandat til å bevilge opp til kr. 10.000, - etter mottatt budsjett, under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.4. Kirkelig refleksjon om Nord/Sør-spørsmål).

- e) *Søknad fra Hennes kirkelige fellesråd om støtte til prosjekt "Miljøkonfirmanter"*

Vedtak:

Det bevilges kr. 15.000,- under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.1. Klima, miljø, forbruk og rettferd). KUI anser dette som et spennende prosjekt og ønsker at det kommer andre menigheter til gode, bl.a. ved at resultatene også legges ut på www.kui.no.

Sak 290/2011: "Del ditt eget med oss andre":

Jamaica-konferansen v/Ellen. Se sak 25, 2.2.

Besøk fra Egypt og Miljøprosjekt i Barentsregionen v/Sigmund.

- Sør-Hålogaland bispedømme hadde studietur til Egypt 2010 og gjenbesøk av biskop Thomas mai 2011. Han er talsperson for at kristne og sekulære muslimer sammen påvirker den politiske situasjon i landet. Bispedømmet har kontakt med Norsk Misjon i Øst, som også arbeider med menneskerettighetsspørsmål i Egypt.
- SKKB (samarbeid mellom kirker i Barentsregionen, Russland, Finland, Sverige og Norge) har utarbeidet et miljøprosjekt som man ønsker å søke EU-midler til. Sigmund sitter i styringsgruppen for Sør-Hål.bd. Prosjektet omfatter grønne menigheter/miljøfyrtårn, energiforvaltning og skogsdrift, øko-teologi, sarnenes situasjon i miljøperspektiv mv. Sør-Hål. ønsker å bringe inn et "sør"-perspektiv også. Prosjektet har stoppet opp pt. og søknad til EU er ikke sendt.

Sak 30/2011: Møtekalender

Møter høsten 2011 (vedtatt):

Torsdag 17.11. kl 12.30-17.30 (møtelokale Borg). Avslutningsmiddag (kl 17.30 – 20.00).

Estrid sender ut forslag til møtedato febr/mars 2012 til de nye KUI-komiteemedlemmer

Med vennlig hilsen

Kari Jordheim /sign/
Leder av KUIs prosjektkomité

Estrid Hessellund
Prosjektleder KUI

Referat møte i SMM-rådet torsdag 6. oktober 2011

Til stede:

Heidi Westborg Steel, Himalpartner
Magne Mjærum, NMS
Jeffrey Huseby, NMS
Jens-Petter Johnsen, Kirkerådet
Berit Hagen Agøy, Mellomkirkelig Råd
Grethe Matre, Misjonsalliansen
Arnt H. Jerpstad, Misjonsalliansen
Raag Rolfsen, Areopagos
Rolf Kjøde, Normisjon
Rolf Gunnar Heitmann, Israelsmisjonen
Knut Hallen, SMM

Forfall:

Mari-Anne Nybraathen, Normisjon, Terje Holmedahl, HimalPartner, Jorunn Andestad
Langmoen, Israelsmisjonen

Vi startet med ord for dagen i kapellet kl. 08:45

Møterom: Agder i 1. et., Kirkens hus
Tid: 09:00 – 14:00

Sak 11/11: Misjonsstrategisk samtale:

Kirkemøtesaken om misjon

”Hvordan kan vi sammen la KM-saken om misjon bidra til å skape misjonerende menigheter?”

(Berit innledet og Knut supplerte (10 min.) - samtale)

Kirkemøtesaken ”Misjon til forandring - utfordringene fra Edinburgh” har nå vært til annen gangs behandling i Mellomkirkelig råd og behandles i disse dager for første gang også i Kirkerådet. SMM-rådet er blitt invitert til å komme med skriftlige innspill før møtet og muntlig i møtet.

Sak 12/11 Norsk Misjon i Øst - besøk og samtale

NMØ var invitert til samtale om eventuelt medlemskap i SMM og til å utdype den skriftlige presentasjonen SMM-rådet fikk på forrige møte, slik at vi kunne lære NMØ bedre å kjenne.

Forslag til vedtak:

SMM-rådet ber AU og daglig leder om å legge frem saken i desembermøtet for endelig vedtak, ut fra signalene gitt under møte. AU beregner kostnaden for NMØ.

Fordelingen av kostnadene mellom organisasjonene i forhold til medlemskap i SMM vil tas opp til vurdering i 2012, med tanke på budsjettet i 2013. AU kommer med forslag til en arbeidsgruppe til neste møte.

Sak 13/11 Forslag til misjonsstrategiske samtaler 2011-2012

Vedtak: Forslaget til misjonsstrategiske samtaler godkjennes.

Sak 14/11 Inforunden fra partnerne inkludert SMM sentralt/regionalt

Dnk/Kirkerådet:

- KM-saken om misjon: Holdningsendring de senere år. Nå drøftes misjon som en alminnelig og selvfølkelig ting i Kirkerådet og Mellomkirkelig råd.
- Behandlingen av kirkeordningen er krevende, men kirkestatsråden står på kirkeforliket.
- Kirkerådet jobber med ordningen etter 2013 bl.a. ifht. struktur
- De to viktigste tingene å få igjennom er grunnlovsendringen og kirkeforliket.
- Salmeboka: 200 sanger som tradisjonelt bare har stått i Sangboka, står nå i den nye salmeboka
  - Flertall i Kirkerådet for å ta med ”Til Ungdommen”
- 22.7: Holder på med en evaluering av kirkens rolle etter denne hendelsen.
  - o Det er skapt en ny relasjon til arbeiderbevegelsen i enda større grad enn til det norske folk
  - o Evaluerer også innholdet i det budskapet kirken møtte folk med

Mellomkirkelig råd (MKR)

- Teologidelen i kirkeordningen viktig: Hva vil det si å være evangelisk-luthersk kirke i dag?
- MKR har hatt felles møte/seminar med Samisk kirkeråd med bl.a. forsoning som tema. Dette er en direkte oppfølging av utfordringene fra Edinburgh2010.
- SMM-organisasjonene er invitert til LVFs nasjonalkomitémøte torsdag 13. okt. Lite respons fra misjonsorganisasjonene. Dette er et viktig møtepunkt ifht. lutherske søsterkirker organisasjonene samarbeider med internasjonalt, og som også har en relasjon til Dnk.
- Knut Grønvik har sagt ja til å oversette LVF-dokumentet ”Mission in Context”. Brev om å bli med på spleiselag kommer.
- 22.7.: MKR vurderer å lage et hefte på engelsk som imøtekommer alle henvendelsene og spørsmålene fra våre internasjonale relasjoner.
- Opprettet ”Abrahams barn” - en dialog mellom jøder-kristne og muslimer. Planlegger bl.a. en felles reise til Midtøsten.
- Vedr. kristne konvertitter fra for eksempel Iran/Irak: MKR har sagt fra til UNE at de må hente opplysninger fra trossamfunnene ved behandling av hjemsendelsessaker.

Areopagos

- Ønsker å være: ”Et frirom for kristen tro og eksistensiell mening”.
- Vil styrke det lokale engasjementet, men ikke lage kretser etc.
- Startet dialogsenter i Bergen både ifht. andre religioner og for mennesker som ikke føler seg hjemme i kirken.

- Har nå 8-9 messeteam som er til stede på alternativmessene. Målet er 10 på landsplan.
- I Østen fokuseres det nå kun på Kina (Shanghai, Yunnan og Hong Kong)
- Tao fong Shan "blør" pga. fall på Hong Kong-børsen
- Masterlinje i diakoni er i høst startet opp på Lutheran Theological Seminary (LST) i samarbeid med MF, Diakonova og Diakonhjemmet. Dette representerer et stort potensiale ifht. sammenhengen mellom kirke og samfunn i Kina/Hong Kong.
- De kinesiske myndighetene vil ha de kinesiske urfolkene til å gå tilbake til sine opprinnelige religioner (animisme). Hvordan kan vi hjelpe de kinesiske kristne (særlig urfolk) til å bevare sin kultur uten å måtte oppgi sin kristne tro?

Israelsmisjonen

- Sliter særlig ifht. unge kirker: De har ikke med det jødiske perspektivet i tankegang og virksomhet.
- Deltatt på minnemarkering for Holocaust i Riga hvor 25 000 jøder ble drept på 2 dager. Evangelikale kirker deltok, men de historiske kirkene uteble - for eksempel den lutherske kirken. Det blir kanskje lignende markering i Litauen.
- Utvikler "ambassadørtjeneste" ifht. frivillige i Norge. Fokus på å identifisere, utruste og sende frivillige.

NMS

- NMS er nå delt inn i 7 regioner som også har fått ansvar for sine fagområder. Magne Mjærum er leder for region Øst (Tunsberg, Oslo, Borg og Hamar bispedømmer) og de har et særskilt ansvar for fagområdet Menighet.
- Har bygget ned antall prosjekter fra over 400 til under 100 for å gjøre det mer brukervennlig for menigheter.
- Lanserer nå prosjektpakker som kombinerer budskap og bistand (Helhetlig misjon) slik at menighetene slipper å velge enten/eller.
- NMS' samarbeidspartner i Japan – Kinkikirken - driver arbeid blant tsunamirammede mennesker uavhengig av religiøs tilhørighet.
- Utfordring på rekruttering: Trenger misjonærer til Mali og ny regionsarbeider i Nord-Norge
- Ungdomsarrangementet "Impuls" arrangeres for tredje gang i Thailand. Et vellykket samarbeid mellom IMI Kirken, NMS og den lutherske kirken i Thailand.

Misjonsalliansen

- På stedet hvil ifht. avtaler.
- Mangler kun en representant i SMM-Nord-Hålogaland, er på plass i alle de andre bispedømmene.
- Dukker opp noen livskraftige nye misjonsforeninger, for eksempel i Fauske og Modum.
- Sliter fortsatt med på få voluntører, særlig til Sør Amerika.
- Nye nettsider: Statisk del + dynamisk del med blogg og diverse sosiale medier.
- 45 000 kunder i den nyetablerte banken til Misjonsalliansen i Ecuador.
- Tyngre og dyrere å skaffe faddere nå enn noen gang før.
- 40 % av inntektene til Misjonsalliansen kommer fra faddere.
- Starter opp master i verdibasert ledelse og diakoni i Bolivia (samarbeid med Diakonhjemmet?).

- Spennende besøk i åpenbaringstiden (SMM-O): Rene Padilla (Argentina) kommer til Oslo 23. januar og besøker bl.a. MF, Diakonhjemmet og Oslo domkirke.
- Møter organisasjonene 27. januar kl.11 på kafé Lille Camino i Storsalen
- Kjent for sin diakonale tenkning og helhetlige misjon
- God søkning til "utsendinger", for eksempel til Vietnam.

Normisjon

- Anne Lise Søvde (tidligere ansatt i Pinsebevegelsens Ytremisjon - PYM) har tatt over som daglig leder for NORME
- "Misjon til forandring" nå som bok på Hermon forlag.
- Strategi på høring på nettsiden:
- Hva er Normisjonens internasjonale profil?
- Hovedfokus: Sentral- og Sør-Asia; Aserbajdsjan, India og Bangladesh)
- Skal intensivere teltmaker delen
- Partnerskapstankegangen gjennomsyrrer hele planen
- Helsearbeid i misjon - krefter som ønsker dette. Kanskje tema til drøfting i SMM.
- Utfasing i Ecuador, fordi vi bl.a. har lyktes med opplæring av unge lokale medarbeidere, både kichua-indianere og spansktalende.
- GF til sommeren IMI Kirken i Stavanger.

HimalPartner

- Økonomien for i år går greit, men må skape grunnlag for å generere egen inntekt.
- Fikk 13 nye givere på Oase i sommer.
- Stolt av HimalPartners historie, jfr. Vårt Lands reportasje fra boka om Ingeborg Skjerven.
- Reisen tilbake (resultater av norsk bistand sett gjennom vanlige folks øyne): Sigrun Møgedal reiser til Nepal.
- Holdningsendring: Gen. sekr. invitert til å snakke om "Misjon i Nepal" i norsk Nepalforening
- Psykisk helsefaggruppe: Gen.sekr. skal på WHO-konferanse om "Mental gap"
- Går inn i aktivt eierskap i Elektro Company i Nepal

Bønneemne: Forfølgelsessak i Nepal/Kina

Sak 15/11: Orienteringssaker:

- Handlingsplan 2012 for daglig leder SMM, godkjent av AU (vedlegg til innkallingen).
- Hva er gjort/gjøres med "Ground Rules for Missionary Activities" i MKR og i SMM-organisasjonene, partnerkirkene og LVF?
  - Misjonsalliansen bruker den i opplæring av egne utsendinger.
  - Daglig leder SMM planlegger seminar om "Misjon og menneskerettigheter" for buddhister og kristne i Bangkok i desember i år sammen med kollega i MKR og leder for Buddhistforbundet i Norge. UD betaler kostnadene.

- Folkemøte "religion og utvikling" – første møte 4. oktober. Jeffrey Huseby orienterte.
- Hovedtrekk fra misjonsavtalestatistikken – fellessamlingen (revidert utgave legges ved referatet).
- Urfolksrelaterte prosjekter/relasjoner - samarbeid med Samisk kirkeråd.
Den nye strategiplanen for samisk kirkeliv sier bl.a.: *"SMM sentralt og misjonsrådgiverne i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland og Nidaros bispedømmer bør i samarbeid med Samisk kirkeråd arbeide for å øke andelen av urfolksrelaterte misjonsavtaler i Den norske kirke generelt og samisk kirkeliv spesielt"*.
Det jobbes nå for å få til et møte mellom Samisk kirkeråd og SMM-organisasjonenes relevante fagpersoner.
- Datoer for 2012:
  - SMM-rådet, onsdag 14. mars
  - Fellessamling i Møre 13.-14. juni
  - SMM-rådet, onsdag 19. september
  - SMM-rådet, onsdag 12. desember
- Orientering om endring av regnskapet for 2010 grunnet husleie. - Delt ut på møtet.

Sak 16/11: Eventuelt

Vedtak om SMM-S:

1. I forbindelse med fornyelse av regionale samarbeidsavtaler, er SMM gjort oppmerksom på at Stavanger bispedømme følger en annen økonomisk fordelingsnøkkel enn øvrige bispedømmer ved fordeling av driftskostnader og lønnsmidler.
2. SMM henstiller til Stavanger bispedømmeråd å følge samme fordelingsnøkkel som er innarbeidet praksis i andre bispedømmer, og at dette innarbeides fra og med 1. januar 2012.

Protokoll Samisk kirkeråd (SKR)

14. – 16.09.2011

Trondheim

Til stede:

Anne Dalheim, leder – (forlot møtet under SKR sak 29/11)
Kirsten Isaksen
Jonhild Joma
Jovna Z. Dunfjell – (forlot møtet under SKR sak 20/11)
Lise-Marit Bjørnereim, varamedlem
Tor Berger Jørgensen (kun 14.09)
Elin Vangen (varamedlem for Tor B. Jørgensen 15. – 16.09)

Forfall:

Ingar Nikolaisen Kuoljok, nestleder
Mari Helander

Fra sekretariatet:

Generalsekretær Tore Johnsen
Rådgiver Stein-Erik Anti
Sekretær Asta Johnsen
Ass. direktør i Kirkerådet Gerd Karin Røsæg

Kveldsgudstjeneste

Torsdag 15. september var det samisk-norsk kveldsgudstjeneste i Johanneskapellet i Nidarosdomen, sammen med Mellomkirkelig råd. Domprost Ragnhild Jepsen deltok fra domprostiet.

Rådsmøtet ble åpnet med andakt på onsdag, torsdag og fredag. Ansvar for andaktene hadde hhv. Jonhild Joma, Jovna Z. Dunfjell og Kirsten Isaksen.

Seminar og gjensidige orienteringer

Det ble gjennomført fellesseminar med Mellomkirkelig råd 15. - 16 september der følgende temaer var på agendaen:

- *"Hvordan forvalte nasjonal kirkelig identitet og være samtidig økumenisk og internasjonalt orientert"*. Innlegg ved biskop Tor Singsås og generalsekretær Tore Johnsen
- *"Generell innføring i urfolks- og samerett, og oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets innstilling"* v/høyesterettsjustitiarius emeritus Carsten Smith
- *"Forsoningsarbeid i samisk kontekst fra forsoningsarbeidet i Nord Salten"* v/ordfører Rolf Steffensen
- *"Forsoningsarbeid med et internasjonalt misjonsperspektiv"* v/ leder i MKR Kjetil Aano og leder i KISP Kjetil Fretheim

Etter seminaret var det også satt av tid til gjensidige orienteringer mellom Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd. Samisk kirkeråd avholdt også møte med representanter fra Nidaros bispedømme vedrørende sørsamisk kirkeliv.

Saksliste:

- SKR 16/11: Protokoller
- SKR 17/11: Referatsaker
- SKR 18/11: Orienteringssaker
- SKR 19/11: Avvikling av Fond for kirkelig utdanning av samisk ungdom
- SKR 20/11: Fordeling av midler - Fond for kirkelig utdanning av samisk ungdom
- SKR 21/11: Den norske kirkes ordning etter 2013
- SKR 22/11: Forsoningstiltak – videre oppfølging
- SKR 23/11: Den norske kirkes urfolksarbeid
- SKR 24/11: Oppfølging av KM-sak 12/11: Den norske kirke som evangelisk-luthersk kirke i en økumenisk kontekst
- SKR 25/11: Trosopplæringsreformen – administrative systemer for driftsfasen
- SKR 26/11: Misjon til forandring – utfordringene fra Edinburgh 2010
- SKR 27/11: Ny salmebok
- SKR 28/11: Samisk representant til Teologisk Nemnd 2012 – 2015
- SKR 29/11: Oppnevning av medlem til styret for Kirkelig utdanningscenter i nord
- SKR 30/11: Nye kollektbønner / Dagens bønn

SKR 16/11 Protokoller

---

1. Protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 09. – 10.03.2011 i Harstad

Vedtak:

Samisk kirkeråd godkjenner protokollen med følgende merknad:

- Under sak 05/11 Orienteringssaker skal tilføyes følgende merknad til orientering nr. 21 om underskriftsaksjonen mot Statoils delaktighet i oljesandproduksjon i Canada:

”Samisk kirkeråd stiller seg bak det forelagte utkastet til avisinnlegg som begrunner Samisk kirkeråds og Mellomkirkelig råds stillingtaken i saken”.

SKR 17/11 Referatsaker

- 1) Protokoll fra møte i Kirkerådet 15. – 16.03.2011 i Kirkens hus
- 2) Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 09. – 10.03.2011 i Kirkens hus
- 3) Referat fra administrativt møte mellom Sametinget og Samisk kirkeråd 31.05.2011 i Kirkens hus
- 4) Referater fra programkomitémøtene for Samiske kirkedager 2013 av 05. – 06.05.2011 i Gardermoen og 11. – 12.08.2011 i Mo i Rana

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar referatsakene til orientering.

SKR 18/11 Orienteringssaker

- 1) Tidligere tilsendte orienteringssaker pr. email til rådsmedlemmene:
  - UITs dagsseminar 16.03.11 om Nord-norsk kyrkjarahistorie i UITØ
  - Sametingets seminar om tradisjonell kunnskap i Kautokeino 22 - 23.03.11
  - Sametingets konferanse om samiske språk i Tromsø 11 – 12.05.11
  - Riddu Riđđus religionsseminar 22.07.11 i Lásságámme, Skibotn
  - Pressemelding fra KR – planleggingen av Samiske kirkedager i gang
  - Pressemelding fra KR – ”*Handlingsplan for samiske språk – status 2101 og videre innsats 2011*”
  - Informasjonsbrosjyre fra KUN vedr. utdanning til prest, kantor/organist, kateket/menighetspedagog/trosopplærere og diakon/diakoniarbeider
  - Oljesandproduksjon i Canada
  - “*Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights and fundamental freedoms of indigenous people, James Anaya*”. The situation of the Sami people in the Sápmi region of Norway, Sweden and Finland
- 2) Brev av 24.06.11 fra SKR til div. høringsinstanser vedr. distribuering av Strategiplan for samisk kirkeliv
- 3) Referat fra møte med staben i Tysfjord vedr. oppfølging av Strategiplan for samisk kirkeliv 13.05.11
- 4) Brev av 19.05.11 fra SKR til biskoper og bdr. i Nord- og Sør-Hålogaland, proster og menighetsråd i nordsamisk språkområde vedr. distribusjon/innkjøp av Davvisámi liturgiijagirji / Nordsamisk liturgibok for Dnk.
  - Takkebrev av 20.05.11 fra SKR til Kåre Kvammen, Olav Øygard, Halvdan Nedrejord og Synnøve Brevik vedr. Davvisámi liturgiijagirji / Nordsamisk liturgibok for Dnk

- 5) Brev av 16.06.11 fra SKR til bispedømmeråd og menighetsråd i nordsamisk språkområde vedr. nordsamisk oversettelse av *Plan for diakoni* og *Plan for kirkemusikk*
- 6) Ny norsk salmebok:
  - Brev av 28.04.11 fra Sør-Hålogaland biskop og email av 29.04.11 fra SH bdr. vedr. utvalg av lulesamiske salmer til ny norsk salmebok
  - Notat av 09.05.11 og email av 10.05.11 fra Tore Johnsen vedr. utvalg av 15 nordsamiske salmer til ny salmebok for Dnk
- 7) Brev av 13.04.11 fra SKR til NH bdr, SH bdr og Nidaros bdr. vedr statistikk for samisk kirkeliv 2011
- 8) Samisk kirkeliv i Dnk og et fokus på Tromsø:
  - Brev av 08.03.11 fra sokneprest Ole Bekkelund til SKR, Biskopen i Nord-Hålogaland og Domprosten i Tromsø
  - Svarbrev av 29.03.11 fra SKR til sokneprest Ole Bekkelund
  - Brev av 29.03.11 fra SKR til Biskopen i Nord-Hålogaland og Domprosten i Tromsø
- 9) Bekreftelse på mottatt og godkjent årsregnskap for 2010 fra Brønnøysundregistrene av 22.06.11 vedr. fondet "Utdanning av samisk ungdom til tjeneste i Dnk"
- 10) Notat av 30.08.2011 vedr. omdisponering av OVF-midler
- 11) Reform av trosopplæring i Den norske kirke – Statusrapport august 2011
- 12) Samisk bibeloversettelse:
  - Søknad om tilskudd til samisk bibeloversettelse for 2012 av 18.02.11 fra Bibelselskapet til FAD
  - Brev av 09.06.11 fra Bibelselskapet til FAD vedr. oppfølging av kontaktmøtet om samisk bibeloversettelse
  - Tilskudd til samisk bibeloversettelse og spørsmål om endret forvaltningsordning fra FAD til KR av 24.06.11
  - Referat fra nordsamisk bibeloversettelsesseminar 10. – 11. mai 2011 i Tromsø
- 13) Brev av 11.04.11 fra SKR til Svenska Bibelsällskapet og brev av 12.04.11 til Samiska rådet i Svenska kyrkan vedr. oversettelse av Det gamle testamente til lulesamisk
- 14) Brev av 09.06.11 fra SKR til Sametinget vedr. tospråklighetsmidler til lokalkirken
- 15) Brev av 17.06.11 fra SKR til div. instanser vedr. forespørsel om utdanning/videreutdanning vedrørende religion og tro i Sápmi
- 16) Referat fra møte i Arbeidsutvalget for samisk kirkeliv i Sør-Hålogaland bispedømme 28.04.2011
- 17) Referater av 12.04.11 og 29.06.11 fra SÅR- Samisk menighetsråd
- 18) Brev av 01.04.11 fra SKR og 08.08.11 fra Skrifthuset AS vedr. produksjonsstøtte til aktivitetsboka "Buot Buorit"/"Alle gode ting" – om kristen tro og tradisjon for barn

- 19) Brev av 01.06.11 fra SKR til UITØ og svarbrev av 14.06.11 vedr. behov for et samisk kirkehistorieprosjekt
- 20) Invitasjon til SKR av 18.05.11 fra Den ortodokse kirke i Norge til gjenbegravelse av skoltesamiske skjeletter i Neiden 25.09.2011
- 21) Invitasjon til SKR av 17.06.11 fra Svenska kyrkan vedr. hearing (Ságastallamat) om samerna och Svenska kyrkan i Kiruna 11. – 13.10.2011
- 22) Brev av 29.04.11 fra Norges Samemisjon til KR og artikkel fra "Samenes Venn" nr. 5/11 vedr. underslag på Kola-halvøya i Russland
- 23) Referat fra representantskapsmøtet på Viken senter for psykiatri og sjelesorg 20.06.11 i Bardu
- 24) Avisutklipp

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering.

SKR 19/11 Avvikling av Fond for kirkelig utdanning av samisk ungdom

---

Sammendrag

Etter oppfordring fra Karasjok menighet etablerte Samisk kirkeråd i 1994 et fond for å fremme utdanning av samisk ungdom til tjeneste i Den norske kirke. Fondet har en grunnkapital på kr 50 000 fra Særfond II (OVF) og ut over dette vært finansiert av offergaver fra menigheter i det samiske området.

I perioden 1996-2005 ble det utdelt totalt kr 180 000 i stipendmidler. Det ble utbetalt 11 stipend fordelt på 6 personer. 4 er i dag i stillinger som kan relateres til samisk kirkeliv.

Pga. problemet med å styrke kapitalen i fondet vedtok Samisk kirkeråd å fryse fondet i perioden 2006-2010 og samtidig arbeide for å stryke kapitalen. I perioden økte fondet kun med kr 6 014 til kr 95 748. Det synes ikke som årlige offerinntekter fra menighetene til fondet gir grunnlag for årlig utdeling av stipend fra fondet.

Fondet har utlyst stipend i 2011, og 3 har søkt om midler. Dersom tildelinger gis (jf egen sak), ligger det an til at fondet reduseres til kr 35 748, og ny utlysning for 2012 vil sannsynligvis tømme fondet.

Sametinget har signalisert mulighet for å etablere stipendordning for samisktalende som søker kirkelig utdanning. *Strategiplan for samisk kirkeliv* har et eget kapittel om rekruttering som forutsettes fulgt opp i handlingsplanperioden 2012-2016.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd vedtar å avvikle Fond for kirkelig utdanning av samisk ungdom. Det resterende fondsmidlene forutsettes utbetalt som stipend før fondet avvikles. Dette forutsettes gjort innen utgangen av 2012.
2. Samisk kirkeråd tar kontakt med Sametinget med sikte på at Sametinget etablerer en stipendordning for samer som tar kirkelig utdanning. Det er ønskelig at slike midler

utlyses fra høsten 2012 og at Samisk kirkeråd planlegger informasjons- og rekrutteringstiltak i tilknytning til dette.

SKR 20/11 Fordeling av midler - Fond for kirkelig utdanning av samisk ungdom

---

Sammendrag

Det er kommet inn fire søknader om stipend. En av søknadene kom inn etter søknadsfristen. Alle søknadene oppfyller kriteriene for tildeling av midler for kirkelig utdanning av samer. Rådet bør vurdere full utbetaling og behandlingen av seint innkomne søknad i lys av om hvorvidt rådet går inn for avvikling av fondet.

Vedtak:

Følgende søkere innvilges hver et utdanningsstipend på kr. 20.000,-:

- Mikkel Eskil Mikkelsen
- Ellen Sara Henriette Kristensen
- Johan Máhtte Skum
- Jovna Z. Dunfjell

SKR 21/11 Den norske kirkes ordning etter 2013

Sammendrag

En arbeidsgruppe oppnevnt av Kirkerådets direktør har nylig levert sin utredning med forslag til fremtidig kirkeordning og kirkelov for Den norske kirke. Det er et svært omfattende materiale som tar tid å trenge inn i. Dette er det tatt høyde for i med hensyn den videre saksgangen for saken.

Saken som legges fram for Samisk kirkeråd nå er en første innføring i saken. Samisk kirkeråd vil få saken til uttalelse i forkant av den videre behandlingen, dvs. til rådsmøtet i november før Kirkerådets behandling i desember d.å., og til rådsmøtet i februar 2012 forut for Kirkerådets 2. gangs behandling av saken i mars 2012. Etter dette sendes saken på høring i 2012 og legges fram for Kirkemøtet til endelig behandling våren 2013.

Alle dokumentene fra arbeidsgruppas utredning oversendes Samisk kirkeråd allerede nå for at rådet skal ha tilgang på disse fra starten av. Det forventes imidlertid ikke at man skal trenge dypt inn i saken før rådsmøtet i september.

I sin innlesning på saken til rådsmøtet 14.-16. september d.å. anbefales rådets medlemmer å prioritere de konkrete tekstforlagene til ny kirkeordning og ny kirkelov (s 50-71 i Hefte 1). Her er det allerede tatt inn en rekke henvisninger til samisk kirkeliv. Rådet bør danne seg et oversiktsbilde over disse, og ha en foreløpig vurdering av om disse forslagene sikrer samisk kirkeliv rimelige rammebetingelser i rammen av en ny kirkeordning og ny kirkelov for Den norske kirke.

Relevant for en slik vurdering er at Kirkemøtet i sak KM 8/05 og sak KM 8/07 har lagt tydelige føringer med hensyn til hvordan samisk kirkeliv skal ivaretas i arbeidet med ny kirkelov og kirkeordning for Den norske kirke, og at disse er gjentatt i *Strategiplan for samisk kirkeliv*. De nevnte kirkemøtevedtakene er gjengitt i Hefte 4 (se nærmere henvisninger nedenfor).

Etter å ha dannet seg et bilde av hva som nå er inne i forslaget, og hva som er lagt til grunn av Kirkemøtet, anbefales rådet å orientere seg noe bredere i saken. Her vil saksdokumentet som lages til Kirkerådets møte i september være et naturlig utgangspunkt. Dette sakspapiret ettersendes som et vedlegg til dette sakspapiret.

Som veiledning for Samisk kirkeråds innledende lesning av arbeidsgruppens utredning, peker sakspapiret på konkrete punkter i hefte 1, 3 og 4 som omtaler samisk kirkeliv eksplisitt.

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar arbeidsgruppens utredning foreløpig til orientering og kommer nærmere tilbake til saken på neste rådsmåte.

SKR 22/11 Forsoningstiltak – videre oppfølging

Sammendrag

Strategiplan for samisk kirkeliv forutsetter at Den norske kirkes engasjement i forhold til samiskrelatert dialog- og forsoningsarbeid videreføres. Planen peker særskilt på det samisk-norske forsoningsprosjektet i Nord-Salten (2007-2009), og det konkluderes med at det bør arbeides for videreføring og spredning av erfaringene fra prosjektet.

Sakspapiret gjengir strategiplanens omtale av dialog- og forsoningsprosjektet i Nord-Salten, for deretter å beskrive den videre prosessen i tilknytning til ressursmiljøet i Nord-Salten etter prosjektets avslutning i 2009. Viktigste er dialogpunktene som har etablert med det internasjonale Healing of Memories-arbeidet ledet av Dieter Brandes, og som siden 2010 har hørt inn under Kirkenes Verdensråd. Sør-Hålogaland biskop og Samisk kirkeråds generalsekretær har vært involvert i samtaler med ressurspersonene om mulig videreføring av forsoningsinitiativene.

To nøkkelpersoner fra dialog- og forsoningsarbeidet i Nord-Salten, deltok på den europeiske konsultasjonen "Healing and Reconciliation" i Sarajevo i mai 2010. Ut fra den tidligere dialogen med miljøet i Nord-Salten, ba Samisk kirkeråd de to om å levere en rapport fra konferansen der de bl.a. vurderer i hvilken grad Healing of Memories-paraplyen synes å være en god tilknytning for et samiskrelatert forsoningsprosjekt i Norden. De ble også bedt om å drøfte med andre samer på konferansen og med Dieter Brandes, (1) tankene om et felles samiskrelatert forsoningsprosjekt mellom Norge, Sverige og Finland, samt (2) hvordan en forsoningskonferanse i Sápmi i samarbeid med Brandes /KV best kan knyttes opp til et slikt prosjekt.

I rapporten fra konferansen fremgår det at Healing of Memories-nettverket fremstår som et faglig relevant nettverk for en videreføring av et samisk-nordisk dialog- og forsoningsnettverk.

Rapporten anbefaler at det arrangeres en forsoningskonferanse i løpet av 2011/2012 i samarbeid med Samiske råd (kirkelige) i Sverige og Finland, der Sametingene i disse landene inviteres med i planleggingen. Det foreslås at aktuelle samiskrelaterte fagmiljøer utenfor kirken inviteres med, og at man i tillegg til å velge forsoning som innfallsvinkel også setter fokus på dekolonisering, helseskader og makt/avmaktproblematikk. Dialog- og forsoningsprosjektet i Nord-Salten foreslås som sentral i utformingen av konferansen, og det foreslås at Brandes i KV tilknyttes prosjektet og at aktuelle ressurspersoner i Healing of Memories-nettverket inviteres som bidragsytere.

Samisk kirkeråd vurderer innspillet som interessant, og mener det danner grunnlag for et evt. nytt prosjekt (2012-2013) der ressursmiljøet i Nord-Salten gis en sentral rolle. Dette forutsetter at det fremmes en prosjektsøknad på OVF-midler for 2012 til Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd innen 1. desember 2011. En slik søknad bør utformes i dialog med administrasjonen i Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd mener at det samisk-norske forsoningsprosjektet i Nord-Salten (2007-2009) har bidratt til å bygge en viktig erfarings- og kompetansebase for videre oppfølging av dialog- og forsoningsarbeid i Den norske kirke. Rådet er glad for de kontakter som ressursmiljøet i Nord-Salten har etablert til Healing of Memories-nettverket tilknyttet Kirkenes Verdensråd, og mener denne kontakten er verdt å bygge videre på.

2. Samisk kirkeråd arbeider for oppfølging av prosjektet fra mot et større seminar i 2013. Dette søkes gjort i samarbeid med Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd.

SKR 23/11 Den norske kirkes urfolksarbeid

Sammendrag

Målet med denne saken er å gi Samisk kirkeråd en innføring i hvilke føringer som er lagt til grunn for Den norske kirkes urfolksarbeid, gi en oversikt over hvilke hovedarbeidsfelter og samarbeidsrelasjoner disse inngår i, og beskrive den seneste utviklingen. Dette vil gi grunnlag for rådets vurdering av sitt videre arbeid på urfolksfeltet. Sakspapiret løfter dessuten fram noen aktuelle enkeltsaker som ansees som naturlig for Samisk kirkeråd å rette spesiell oppmerksomhet mot.

Samisk kirkeråds statutter og Strategiplan for samisk kirkeliv (KM 8/11) legger de viktigste føringene for saken, og saksdokumentet er strukturert etter de tre hovedpunktene i delkapittelet om urfolksarbeid i Strategiplan for samisk kirkeliv (kap 5.15).

Under "Støtte til urfolks rettigheter" vises det til rapporten om situasjonen for samene i Norge, Sverige og Finland fra FNs spesialrapportør på urfolksrettigheter. Deretter pekes det særskilt på oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets innstilling og Statoils involvering i oljesandproduksjon i Canada som saker Samisk kirkeråd bør ha et særskilt blikk på.

Under "Internasjonalt/økumenisk urfolksarbeid" refereres den siste utviklingen i Kirkenes Verdensråd og Det Lutherske Verdensforbund, og det pekes på at FNs permanente forum for urfolk neste år setter spesielt søkelys på "The Doctrine of Discovery", dvs. den kirkelige læren utviklet på slutten av 14-hundretallet som la det ideologiske grunnlaget for erobringen av "uoppdaget land", inkludert legitimeringen av å drepe, eller ta til slaver, urbefolkning som ikke lot seg kristne.

Under "Internasjonal diakoni og misjon" refereres den siste utviklingen med hensyn til oppstart av urfolksrelatert bistand i Nord-Russland i regi av Kirkens Nødhjelp.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd ber om at det opprettes et felles utvalg for Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd for oppfølging av Den norske kirkes urfolksarbeid. Utvalget består fortrinnsvis av fire personer. En person fra hver av de valgte råd, og en person fra de valgte råds administrasjon. Ingar N. Kuoljok foreslås som Samisk kirkeråds representant i utvalget, og generalsekretær som representant fra administrasjonen.
2. Samisk kirkeråd beklager at Kirkerådet ikke var blant høringsinstansene til Kystfiskeutvalgets innstilling. Rådet ønsker at det arbeides frem en uttalelse som innspill i den politiske behandlingen av saken i Stortinget. Uttalelsen sendes via Kirkerådet.
3. Samisk kirkeråd tar kontakt med Sametinget vedrørende oljesandsaken.

SKR 24/11 Oppfølging av KM-sak 12/11: Den norske kirke som evangelisk-luthersk kirke i en økumenisk kontekst

---

Sammendrag

Siden 2008 har en refleksjonsprosess rundt det å være evangelisk-luthersk kirke i dag funnet sted. Gjennom konsultasjoner og en studieprosess i regi av Teologisk nemnd ble publikasjonen "Kirke nå" utgitt. Boken ble

sendt som ressursdokument til hovedtemaet på Kirkemøtet i 2011, "Å være evangelisk-luthersk kirke i dag". I tillegg ble temaet behandlet som egen sak, hvor Kirkemøtet behandlet oppfølging av saken og gjorde seks vedtak.

I det følgende foreslås oppfølging av Kirkemøtets vedtak. Kirkemøtets vedtak er markert i kursiv. De seks vedtaksforslagene sorterer kronologisk under tre hovedoverskrifter:

1. Ekklesiologiske refleksjoner
2. 500-årsmarkeringen av reformasjonen
3. Økumenikk

Forslag til oppfølging følger under hvert vedtak.

Vedtak:

Samisk kirkeråd vedtar å oversende forslaget til Kirkerådet med følgende innspill:

1. Samisk kirkeråd slutter seg til det som foreslås i sakspapiret med hensyn til ivaretagelse av samiske perspektiver i den videre oppfølgingen av saken.
2. Samisk kirkeråd mener det finnes føringer og refleksjoner i Strategiplan for samisk kirkeliv med relevans for saken, og oppfølgingen av dette samordnes med handlingsplanen i strategiplanen.
3. Med hensyn til klima- og miljøspørsmål (jf pkt 5) vises det til resolusjonen om klimaendringer fra LVFs generalforsamling i Stuttgart 2010, som ber om at urfolks perspektiver på miljøetikk gis en stemme.
4. Samisk kirkeråd ber sekretariatet utarbeide et notat som vurderer folkekirkebegrepet i relasjon til samisk kirkeliv, som grunnlag for videre drøfting i rådet.

SKR 25/11 Trosopplæringsreformen – administrative systemer for driftsfasen

---

Sammendrag

Trosopplæringsreformen har vært et hovedsatsningsområde i Den norske kirke siden den ble vedtatt av Stortinget i mai 2003. Kirkerådet (KR) har ansvar for å lede utviklingen og innføringen av reformen.

Reformens målsetting er en systematisk og sammenhengende trosopplæring for alle døpte i aldersgruppen 0 - 18 år, med en veiledende norm på 315 timer for den enkelte. Kirkemøtet vedtok i 2009 "Gud gir – vi deler" som plan for utvikling av en fornyet trosopplæring. Planen danner grunnlag for menighetenes lokale utviklingsarbeid når trosopplæringsreformen nå trappes opp og skal gjennomføres i alle landets menigheter. Fra 2012 vil de første menighetene få godkjent sine lokale planer for trosopplæring og gå over i driftsfasen.

De administrative systemene for driftsfasen skal nå fastsettes. Dette gjøres på bakgrunn av modellen for reformens gjennomføringsfase som ble vedtatt i Kirkemøtesak 07/08.

På bakgrunn av erfaringer fra gjennomføringsfasen, har Kirkerådet ledet et arbeid med å etablere administrative systemer for trosopplæringsreformen i driftsfasen. Det har blitt nedsatt en bredt sammensatt arbeidsgruppe. Gruppen har diskutert ulike sider ved tildelingssystemet, rapportering på aktivitet og økonomi og i noen grad støttestrukturer for en fornyet trosopplæring.

Hovedprinsippene for arbeidet har vært i størst mulig grad å følge ordinære ordninger i Den norske kirke, samtidig som reformens resultater fortsatt må kunne dokumenteres. Dette innebærer en forenkling av de administrative systemene både når det gjelder tildeling av midler og rapportering på aktivitet og økonomi.

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar saken til orientering

SKR 26/11 Misjon til forandring – utfordringene fra Edinburgh 2010

Sammendrag

Dette sakspapiret må leses som et prosessdokument. Det skal igjennom to runder i MKR og KR, og også SKR og SMM gis anledning til å komme med innspill i høst. Sakspapiret vil bli omarbeidet før det endelige sakspapiret legges fram for Kirkemøtet.

Kirkemøtet behandlet misjon som egen sak sist i 2005, og klargjorde den gang den teologiske begrunnelsen for misjon. Et sentralt poeng den gang var å se sammenhengen mellom misjonsoppdraget og Den norske kirkes identitet som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Kirkemøtet i 2005 anerkjente viktigheten av samarbeidet med misjonsorganisasjonene og slo fast at 'misjon er hele kirkens sak' og at alle menigheter i vår kirke skal være *misjonerende menigheter*.

Når misjon nå igjen kommer opp på Kirkemøtet i 2012, er det både for å bekrefte den teologiske grunnlagstenkningen om misjon som lå til grunn på Kirkemøtet i 2005, men også å justere den i forhold til nye impulser fra internasjonale missiologi. Mye har skjedd i internasjonal misjonstenkning og praksis de senere år, særlig knyttet opp til hundreårsfeiringen i 2010 av misjonskonferansen i Edinburgh i 1910. I den forbindelse ble det arrangert en misjonskonferanse i Oslo hvor misjonsforskere og praktikere fra samarbeidskirker i andre deler av verden var invitert til å evaluere norsk misjonsvirksomhet. Deres utfordringer til Den norske kirke går som en rød tråd gjennom denne saken.

Kirkemøtet i 2012 inviteres til en oppdatering om internasjonal misjonstenkning og praksis, og til å fatte vedtak som svarer på nye utfordringer. Hovedhensikten er å inspirere til fornyet og forsterket misjonsengasjement i menighetene i Den norske kirke. Kirkens fremste oppdrag er å forkynne evangeliet om Jesus Kristus til frelse for alle mennesker. Vi må til enhver tid spørre oss selv om hvorledes vi forvalter dette oppdraget.

Saksorienteringen innledes i første del med en kort oppsummering av Kirkemøtebehandlingen i 2005

Del 2 redegjør for utviklingstrekk og bakgrunn for ny internasjonal misjonstenkning og praksis og gjør rede for hendelser og trender i den globale kirke og i konteksten for dagens misjonsvirksomhet. Edinburgh markeringen i 2010 er viet særlig oppmerksomhet.

Del 3 går nærmere inn på innholdet i ny misjonsteologi. Det viser hvordan misjon er Guds misjon 'Missio dei', hvorledes oppdraget deles av den globale kirke, og hva som menes med 'helhetlig misjon' og 'misjonal kirke'. Misjon og forsoningsproblematikken behandles, og utfordringene Sør-teamet kom til oss med under den norske Edinburgh-markeringen drøftes.

Del 4 tar for seg dagens multireligiøse kontekst og drøfter sammenhengene mellom misjon, menneskerettigheter og trosfrihet. Sentralt i denne delen står de retningslinjene om 'etisk misjon' som er arbeidet fram både i Norge og internasjonalt. Misjon og migrasjon og forholdet mellom misjon og religionsdialog behandles også.

Del 5 handler om Den norske kirkes identitet og utfordringer som en misjonerende folkekirke. Her drøftes også hvordan utviklingen av stat-kirkerelasjonen og utviklingen i retning av et stadig mer flerkulturelt samfunn, påvirker dette.

Del 6 handler om misjon i menighetene og er en påminning om at menighetene gjennom de mange reformer som Kirkemøtet har vedtatt de senere år, også er gitt en verktøykasse til sitt misjonsoppdrag. Avsnittet viser hvorledes en forståelse av 'helhetlig misjon' i lokalmenigheten angår alle dens arbeidsområder.

Til grunn for denne saken ligger en *helhetlig misjonsforståelse*. Kirkemøtet i 2005 slo fast at 'misjon er hele kirkens sak', og misjon angår hele menighetens virksomhet. Samtidig deler vi misjonsoppdraget med den verdensvide kirke. En slik misjonsforståelse fører lett til at misjon angår alt kirken driver med: All virksomhet i menigheten kan knyttes opp mot misjon, og det blir dermed utydelig hva misjon faktisk er. For ikke å gå i denne fella, tar ikke dette dokumentet mål av seg til å belyse alle relevante sider ved misjon i Den norske kirke, men

konsentrerer seg om noen utvalgte problemstilling knyttet til aktuelle utviklingstrekk i internasjonal misjonstenkning, ikke minst de innsikter Edinburgh 2010 gav oss. Forslag til vedtak er ment som et svar fra Kirkemøtet på noen konkrete misjonsutfordringer som enten er forsterket eller nye, siden forrige gang møtet behandlet misjon i 2005.

Vedtak:

Samisk kirkeråd viser til administrasjonens første forslag til kirkemøtevedtak i sak Misjon til forandring – utfordringene fra Edinburgh 2010. Rådet slutter seg til hovedretningen som gis på saken, og vil særskilt fremheve følgende:

1. Samisk kirkeråd er glad for den dreiningen som er skjedd i misjonsforståelsen ut fra forståelsen av at evangeliet fører til *forvandling, forsoning og myndiggjøring*.
2. Samisk kirkeråd er glad for at behovet for videre arbeid med forsoningsproblematikk i relasjon til misjon er synliggjort i forslaget til kirkemøtevedtak (pkt 5). Rådet understreker betydningen av at dette er med i Kirkemøtets endelige vedtak.
3. Samisk kirkeråd viser til handlingspunktet i *Strategiplan for samisk kirkeliv* (s 99) som oppfordrer SMM sentralt og misjonsrådgiverne i de tre nordligste bispedømmer til, i samarbeid med Samisk kirkeråd, å arbeide for økt andel av urfolksrelaterte misjonsavtaler i Den norske kirke generelt og samisk kirkeliv spesielt. Det bes om at dette momentet innarbeides i det endelige forslag til kirkemøtevedtak.

SKR 27/11 Ny salmebok

Sammendrag

1. søndag i advent 2013 vil ei ny salmebok bli teken i bruk i Den norske kyrkja. Namnet skal framleis vere "Norsk salmebok", men på tittelbladet vil det stå "Norsk salmebok 2013". Ny koralbok vil ligge føre på same tid som den nye salmeboka.

Her blir eit framlegg til den nye salmeboka presentert. Det har vore arbeid med i fleire fora for at resultatet skulle bli så gjennomarbeida og balansert som mogeleg. Administrasjonen i Kyrkjerådet meiner dette er eit velgrunna framlegg til vedtak.

I det følgjande blir det gjort greie for korleis arbeidet med salmeboka har gått føre seg, og det teiknast eit bilete av framlegget som no blir lagt fram for vedtak. Boka er laga etter dei føringane Kyrkjerådet gav i mars 2010. Det store materialet i *Salmebok 2008*, er teke ned til eit omfang som let seg trykkje i eitt bind, og det er prøvd å skape ein god balanse mellom gamalt og nytt salmestoff. Slik boka no står fram, dekkjer ho behovet for salmar i ulike gudstenester, kyrkjelege handlingar og andaktsliv.

Før møtet i Kyrkjerådet i september 2011, vil det kome eit eige framlegg til korleis handsaminga i Kyrkjerådet bør gå føre seg.

Vedtak:

Samisk kyrkjeråd har handsama "Ny salmebok" og har følgjande innspel å kome med til Kyrkjerådet:

1. Samisk kirkeråd slutter seg til det utvalg av samiske salmer som er foretatt i det endelige forslaget til ny salmebok.

2. Samisk kirkeråd understreker viktigheten av at et større utvalg samiske salmer tas med i Kirkerådets salmedatabase som gjøres tilgjengelig for bruk i Den norske kirke.
3. Med hensyn til Samefolkets sang ber rådet om at vers 1, 2, 3 og 5 tas inn i salmeboken.

SKR 28/11 Samisk representant til Teologisk Nemnd 2012 – 2015

Sammendrag

Samisk kirkeråd skal foreslå medlem til Teologisk Nemnd (TN) under Mellomkirkelig råd for perioden 2012-2015. Dette er i henhold til vedtatt mandat for TN som følger vedlagt. I vedlegget gis en kort redegjørelse for TNs status, oppgaver, sammensetning og arbeidsform.

Møte- og reiseutgifter for medlemmet dekkes over Kirkerådets budsjett etter vedtatte satser.

Følgende personer er forespurt og stiller seg til disposisjon enten som fastmedlem eller varamedlem:

- Helen Storelv-Rabone, 36 år, pleieassistent, Liland
- Øystein Gjerdrum, 59 år, psykiatrisk sykepleier, Gjerdrum

Vedtak:

Som fastmedlem til Teologisk Nemnd foreslås:

- Helen Storelv-Rabone

Som varamedlem til Teologisk Nemnd foreslås:

- Øystein Gjerdrum

SKR 29/11 Oppnevning av medlem til styret for Kirkelig utdanningscenter i nord

---

Sammendrag

Kirkelig utdanningscenter i Nord (KUN) er en permanent institusjon under Det praktisk-teologiske seminar.

Det praktisk-teologiske seminar har i brev av 26. august 2011 bedt de representerte enheter om å fremme tre forslag på representanter i prioritert rekkefølge til styret innen 4. november 2011. Funksjonsperioden vil være f.o.m. 01.12.2011 – t.o.m. 30.11.2015.

Samisk kirkeråd er representert med ett styremedlem med personlig varamedlem i styret for KUN.

Vedtak:

Samisk kirkeråd nominerer tre kandidater i prioritert rekkefølge til styret for KUN f.o.m. 01.12.2011 – t.o.m. 30.11.2015. Alle kandidatene har sagt seg villig til å bli nominert til gjenvalg.

Fast medlem:

- Helseleder i Storfjord kommune Anne Dalheim (sitter i styret)

- Tidligere diakon i Karasjok menighet Leif Petter Grønmo (sitter som varamedlem i styret)

Varamedlem:

- Spesialpedagog Anbjørg Holm Varsi, Tana, vært engasjert i Samisk kirkeråd som nettstedutvikler

SKR 30/11 Nye kollektbønner / Dagens bønn

Sammendrag

Ut fra Kirkemøtets vedtak har Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) utarbeidet forslag til nye kollektbønner/dagens bønn, som er gjengitt i dette dokumentet. Det foreslås at Kirkerådet anbefaler at disse bønnene gjøres tilgjengelige for utprøving i menighetene fra 1. søndag i advent 2011, under forutsetning av at Bispemøtet også slutter seg til dette. Etter noen års utprøving evalueres bønnene sammen med de bønnene som sendes til utprøving våren 2012 med tanke på å vedtas som godkjente bønner i Ordning for hovedgudstjeneste.

Forslag til vedtak fra Kirkerådet

1. Kirkerådet finner, med de merknader som fremkom i møtet, at forslag til kollektbønner/dagens bønn for kirkeårstiden 1. søndag i advent til 6. søndag i treenighetstiden/Aposteldagen, gjøres tilgjengelig for utprøving i menighetene fra adventstiden 2011, på bokmål og nynorsk.
2. En forutsetning for dette er at også Bispemøtet finner dette tjenlig. Saken sendes derfor til Bispemøtet.
3. Kirkerådet ber om at forslag til kollektbønner fra 7. søndag i treenighetstiden til Siste søndag i kirkeåret/Kristi kongedag legges fram for Kirkerådet og Bispemøtet til behandling våren 2012.
4. Etter noen års utprøving og en evaluering legges saken på nytt fram for Kirkemøtet etter regelverket for liturgisaker.

Vedtak fra Samisk kirkeråd:

1. Samisk kirkeråd anbefaler det fremlagte forslag til kollektbønn for Samefolkets dag. Det bes om at denne bønnen oversettes til nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk for bruk i utprøvsperioden for de nye kollektbønnene.
2. Samisk kirkeråd har ut over dette følgende kommentarer til de fremlagte forslag til Kollektbønner:
  - Samisk kirkeråd viser til Strategiplanen for samisk kirkeliv og minner om at det er behov for å oversette de nye kollektbønnene til nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. I prøvetiden er det spesielt viktig å prioritere sentrale kirkelige merkedager i samisk kirkeliv.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Dato: 20.09.2011

Vår ref: 11/911-1 JOT

Deres ref:

Uttalelse om oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets innstilling

Siden 1980-tallet er en rekke viktige utredninger om samiske rettsforhold i Norge blitt fulgt opp og nedfelt i norsk lovgivning. Her kan nevnes sameloven, Grunnloven § 110a, ratifiseringen av ILO-konvensjon 169 om urfolk og stammefolk, finnmarksloven og vedtakelsen av menneskerettighetsloven, som gir FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter status som norsk lov.

Denne høsten får antakelig en ny utredning om samiske rettsforhold sin endelige oppfølging gjennom Stortingets behandling av Regjeringens forslag til ny lovgivning om rett til fiske i havet. Dette er Regjeringens svar på Kystfiskeutvalgets innstilling (NOU 2008: 5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark). Det var Stortinget som i forbindelse med sin behandling av finnmarksloven ba "Regjeringen snarest mulig å foreta en utredning av samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark". Kystfiskeutvalget tolket mandatets formulering om "rett til fiske", som at det var "det rettslige grunnlaget" for særlige rettigheter til fiske i havet utenfor Finnmark som skulle undersøkes og legges til grunn.

Etter å ha gjennomført konsultasjoner med Sametinget om forslag til lovtekst, leverte Regjeringen sitt endelige forslag til nye bestemmelser i mai 2011. Samisk kirkeråd har merket seg at dette lovforslaget har elementer som kan bidra til å forbedre situasjonen for sjøsamisk kultur ved å styrke kyst- og fjordfiskeres mulighet til å delta i fisket i de aktuelle områdene.

Samisk kirkeråd ser imidlertid med stor bekymring på at både et samlet Sameting (med unntak av Frp) og samerettsekspert og høyesterettsjustitiarius emeritus Carsten Smith, som har ledet arbeidet i Kystfiskeutvalget, mener at folkerettens forpliktelser overfor sjøsamene ikke er oppfylt i lovforslaget. Dette gjelder særlig at den historiske retten til fisket ikke er gjort eksplisitt i loven. Dermed er det rettslige fundamentet for sikring av det materielle grunnlaget for utøvelse av samisk kultur (i dette tilfellet sjøsamisk kultur) ikke sikret og tydeliggjort i loven.

Den norske kirke ved Kirkerådet fikk aldri Kystfiskeutvalgets innstilling til høring, slik man har fått med hensyn til alle andre samerettslige utredninger siden 1980-tallet. Derfor har Den norske kirke ikke fått anledning til å uttale seg om saken tidligere. I lys av den uro man nå registrerer i saken, velger Den norske kirke ved Samisk kirkeråd likevel å uttale seg.

Samene har rettigheter som urfolk i Norge, og den norske stat har i henhold til norsk lov og folkerettens bestemmelser en plikt til å sikre at samene som urfolk ikke berøves retten til å utøve og utvikle sin egen kultur. Av dette følger også forpliktelsen til å sikre naturgrunnlaget for samisk kulturutøvelse. Denne forpliktelsen må også gjelde i forhold til sjøsamisk kultur som er en egen samisk delkultur. Historisk har sjøsamene antakelig vært den tallmessig største samiske gruppen i Norge. Sjøsamene har imidlertid vært utsatt for det sterkeste fornorskings- og kulturpresset av alle samiske grupper i Norge, og sjøsamisk kultur er sterkt truet. Carsten Smith hevder at oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets innstilling er Norges siste sjanse til å bevare muligheten for en levende sjøsamisk kultur også for fremtiden, og at det derfor er et kulturspørsmål av dimensjoner.

Samisk kirkeråd mener derfor at spørsmålet om å sikre naturgrunnlaget for sjøsamisk kultur ikke kan gjøres til et rent skjønsmessig politisk spørsmål. Uansett hvilke forvaltningsmessige løsninger en søker, må fjord- og kystbefolkningens historiske rett til fiske i sjøsamiske kyst- og fjordområder anerkjennes, uavhengig av enkeltpersoners etniske tilhørighet, men med særlig begrunnelse i samenes rett til kulturvern som urfolk.

Den norske kirke står sammen med den verdensvide kirke når den kjenner seg forpliktet av kirkens verdigrunnlag i spørsmål som berører urfolk og urfolks rettigheter. Ut fra en slik begrunnelse valgte Kirkemøtet i 2003 å avgi en kritisk uttalelse om regjeringens forslag til ny finnmarkslov, som et innspill til Stortingets endelige behandling av lovforslaget. Selv om situasjonen knyttet til Regjeringens forslag til ny lovgivning om rett til fiske ikke er identisk med denne, finnes det likevel viktige paralleller. Kirkemøtet påpekte den gang at Regjeringens forslag til finnmarkslov manglet en eksplisitt henvisning til samenes historiske rettigheter, og kommenterte da følgende: "Samenes rettigheter defineres dermed som partsrettigheter ved siden av flere andre, der urfolksretten skulle vært tillagt avgjørende betydning." Stortinget valgte i sin endelige behandling av finnmarksloven å lytte til denne bekymringen, og tydeliggjorde prinsippet om historisk bruk som en del av rettsgrunnlaget for finnmarksloven. Det er vanskelig å forstå at saken stiller seg prinsipielt annerledes med hensyn til sjøsamiske fiskerettigheter.

Samisk kirkeråd oppfordrer derfor på denne bakgrunn Stortinget om å rette særlig oppmerksomhet mot dette i den endelige behandlingen av ny lovgivning om rett til fiske, for å sikre at statens forpliktelser overfor sjøsamene etter folkeretten oppfylles gjennom vedtakelsen av denne.

Med vennlig hilsen

Anne Dalheim (sign).
leder i Samisk kirkeråd

Tore Johnsen
generalsekretær

Kopi til:

Kirkeavdelingen FAD	Postboks 8004 Dep	0030	OSLO
Fiskeri- og kystdepartementet	Postboks 8118 Dep	0032	OSLO
Sámediggi - Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK

STL

samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

MKR 39/11.4

Referat fra Rådsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Tid: onsdag 30. mars 2011, kl. 18.00-20.00

Sted: Kvekersamfunnet, Grønland 12, 4. etg

Oppmøte: Se oppmøteliste fra årsmøtereferatet (Pulendran Kanagaratnam fra Norges Hindu Kultursenter kom på Rådsmøtet, mens Anne Kristine Ramberg-Mohn, måtte gå etter årsmøtet)

SAKER PÅ DAGSORDEN	Utbytte og vedtak
18.00 – 18.45 Besøk av, og samtale med, Lena Larsen fra Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet	Rådsmøtet fikk oppdatert informasjon om Oslokoalisjonens arbeid. Etterpå samtale om hvordan STL og Oslokoalisjonen kan trekke større veksler på hverandres arbeid. Lena Larsen og Lise Tørnby møtes i mai / juni for å diskutere dette nærmere. Forslag om at STL følger ett prosjekt ut fra en tanke om at det er viktig for STL å ha et blikk utover Norge
18.45 – 18.55 Pause	En liten benstrekk ☺
18.55 – 19.00 Sak 1: Godkjenning av sakliste, referat og saker til eventuelt (Referat 7.2.2011 er sendt ut før, AU-referat vedlegg 1)	Sakslisten godkjent. I referatet fra forrige gang manglet Anne K. Ramberg-Mohns navn. Det rettes opp i referatet som ble godkjent. Ingen saker til eventuelt.
19.00 – 19.05 Sak 2: Orienteringssaker - AU har nedsatt en arbeidsgruppe knyttet til arbeidet som gjøres av "Stålsett-utvalget"	<p>Saken ble flyttet ned som siste sak. Bente orienterte om AU's valg om å sette ned en arbeidsgruppe. Den består av Jan Benjamin, Dag og Sven Thore.</p> <p>Det syntes for noen å være litt uklart om denne gruppen er en ressursgruppe for Bente som utvalgsleder, eller en STL-gruppe som skal arbeide på vegne av STL. Enighet om at arbeidsgruppen orienterer STL fortløpende om arbeidet og at alle Rådsmedlemmer kan spille inn til arbeidsgruppen og sekretariatet direkte.</p>
19.05 – 19.15 Sak 3: Høringsuttalelse om kirkeforliket vedlegg 2	Utkastet fra sekretariatet ble gjennomgått og korrigert som følger: Siste setning i avsnittet om tilhørigeordningen ble "STL ønsker at det foretas en generell gjennomgang av tilhørigeordningen med tanke på likebehandling.". "Lovgrunnlaget" i andre setning samme avsnitt ble endret til "den historiske bakgrunnen". I tillegg ble siste setning i andre avsnitt under Overordnede kommentarer gjort om til "...gi Dnk selvstendigheten den bør ha i tråd med menneskerettighetsnormene." Forøvrig ble det bare gjort mindre, språklige rettelser. Rådet stilte seg deretter samlet bak høringen.
19.15 – 19.50 Sak 4: Ni nye momenter til den gode samtale i STL. Hva betyr	Dialogøvelse og refleksjonsrunde i triader. Rådsmedlemmene delte med hverandre hvordan de trodde ny dialogplakat vil være til hjelp for dem i STL. En trodde den kunne gi hjelp til å ta ordet litt mindre, en annen trodde den kunne gi hjelp til å ta ordet litt oftere ☺

STL

samarbeidsrådet for tres- og livssynssamfunn

<p>prinsippene i dialogplakaten for meg personlig og for STL som RÅD?</p>	<p>Andre innspill:</p> <p>Gruppe 1 - Vi er enige om å invitere tid i dialog, hver for oss og som samlet råd. Egne dialogmøter? Fast dialogpunkt på dagsorden? Dialog tar tid. Må gis tid. Dette er en forpliktende investering. Rydde denne tiden i møteformen. Vi må kunne stille vanskelige spørsmål, under den høflige overflaten.</p> <p>Gruppe 2: Vi er i en unik forsamling, utnytter ikke den muligheten. Vi må være nysgjerrig. Spørre hvorfor vi mener det vi gjør. Kanskje dialogplakaten ikke er like hjelpsom når vi driver saksbehandling og skal komme frem til konsensus?</p> <p>Gruppe 3: Kan dialogen brukes for å løse praktiske problem som løftes frem i rådet? Flott å møte folk på hjemmebane. Vi skreller av oss mye tull, og hjelp til å skrelle av oss det som ikke holder vann.</p> <p>Gruppe 4: Strukturert dialog er spennende nyvinning og fører til nye samtaler, men må evalueres på et tidspunkt. Dialog som adjektiv, mer eller mindre dialogisk, stemmer mer med virkeligheten. Hva er det som gjør noe mer eller mindre. Åpenhet og ærlighet – hvor mye ønsker vi virkelig?</p> <p>Øvelsen med å lytte uten å spørre, kommentere eller avbryte – er en dialogøvelse i seg selv.</p>
<p>19.50– 20.00 Neste rådsmøte er heldags strategisamling 31. mai på Tryvannsstua.</p>	<p>En foreløpig påmeldingsliste gikk rundt. Viser at mange vil være med i et inkluderende strategiarbeid. Det blir heldags samling 31. mai med tidlig oppmøte 😊</p>

Oslo, 10. april 2011

Lise Tørnby
(koordinator/daglig leder)

Referat fra rådsmøte 20.09. 2011

Sted: Buddhistforbundets lokaler i Grønlandsleiret 31
Tid: Kl. 16.00-20.00
Tilstede: Se liste bakerst i referatet

SAKER PÅ DAGSORDEN	Utbytte og vedtak
Sak 1: Godkjenning av sakliste, saker til eventuelt	Sakslisten ble godkjent. Ingen saker ble meldt til eventuelt
Sak 2: Tiden under og etter 22. juli 2011	<p>Bakgrunn: 22. juli 2011 ble Norge rammet av terror. 69 AUF-medlemmer ble skutt på Utøya og 8 mennesker mistet livet i regjeringskvartalet. STL ble tidlig kontaktet av Kulturdepartementet med tanke på minnemarkering.</p> <p>I rådet: Dialog om hvordan STL som organisasjon håndterte terrorangrepet og praktiserte dialogen i tidsrommet etterpå. Hvordan kan erfaringene være med å kaste lys over strategiarbeidet som pågår? Se eget referat (vedlegg 1 – bakerst i referatet)</p>
Sak 3: Dialogens hus (DH)	<p>Bakgrunn: I vår tok STLs leder og sekretariat kontakt med politikere nasjonalt og lokalt i Oslo for å snakke om DH. Ny, forkortet presentasjon av DH lå vedlagt innkallingen.</p> <p>I rådet: Samtale om hva STL tenker nå. Det ble minnet om at STL, etter overleveringen av rapporten fra Otto Hauglin i 2010 fikk beskjed fra KUD og Oslo kommune om at de gjerne måtte komme igjen, men da fortrinnsvis med egne midler i potten. Andre påpekte at STL allerede har fått prosjektmidler til utredning. Kanskje vil det da være vanskelig å utløse midler til ytterligere penger til prosjektering? Elementet om utstillingen Våre Hellige rom, er imidlertid nytt. Det kan vinne gehør, mente noen som også understreket at det å utvikle et fullstendig realiserbart konsept tar tid. Alt i alt positiv innstilling fra rådet til å søke om prosjekteringsmidler.</p> <p>Vedtak: Rådet støtter AU og sekretariatets initiativ til å søke om prosjekteringsmidler til DH i tråd med opprinnelig anbefaling i rapporten fra Otto Hauglin.</p>
Lokalt dialogseminar og feiring av femtenårsjubileum til STL slås sammen	<p>Bakgrunn: Lokalt dialogseminar i Drammen 4.-5. november. Forslag om å utvide seminaret til også å romme STLs femtenårsjubileum ut fra kapasitetshensyn</p> <p>I rådet: Det ble stilt spørsmål ved om dette var i orden for arrangørene i Drammen. Lars-Petter informerte om at STL står som eier av seminaret. Det er et nasjonalt seminar og STL er en del av arrangementkomiteen.</p> <p>Viktig å ikke glemme at vi i anledning av STL sitt femtenårsjubileum også inviterer aktuelle gjester som kan se på STL med</p>

	<p>eksterne blikk. Det kan også være verdifullt for strategiarbeidet. Ønskelig også med medieomtale.</p> <p>Vedtak: STL feierer femten år med tros- og livssynsdialog i Norge under konferansen i Drammen.</p>
<p>Sak 5: Revisjon av retningslinjene for tildeling av tilskudd til lokalt dialogarbeid</p>	<p>Bakgrunn: STL mottar stadig flere søknader om tilskudd til lokalt dialogarbeid. Behov for å skille mellom prosjektstøtte og driftsstøtte, samt innføre fast søknadsfrist for å muliggjøre samlet vurdering av søknadene.</p> <p>I rådet: Rådet uttrykte forståelse for behov for revisjon av retningslinjene for tildeling av midler til lokalt dialogarbeid. Det kom innspill på enkelte språklige uttrykk som må rettes opp. I tillegg diskusjon om hvorvidt det er heldig eller uheldig med kun en tidsfrist årlig, og når eventuelt tidsfristen bør være. Enkelte ønsket seg to frister pr. år.</p> <p>Vedtak: AU får myndighet til å fastsette de endelige retningslinjene, etter innspillene fra rådet. Det blir en hovedfrist for å søke midler til lokalt dialogarbeid. Den settes til 1. desember. Dersom det er midler til overs etter denne fristen utlyses de, med ny frist 1. mai året etter.</p>
<p>Søknad om medlemskap i STL fra Familieforbundet for verdensfred og enhet (FFVE)</p>	<p>Bakgrunn: Familieforbundet for verdensfred og enhet (FFVE) søker medlemskap i STL. FFVE har i dag 90 registrerte medlemmer i Norge. På verdensbasis har de to millioner kjernemedlemmer, samt fire millioner støttemedlemmer.</p> <p>I rådet: Noen undret seg over at FFVE kaller seg livssynssamfunn. Påminning om at nedre grense for å registrere livssynssamfunn i Norge er 500 medlemmer. Samtale og ulike synspunkter kom frem i forhold til hvorvidt medlemskriteriene til STL er tydelige nok formulert eller ikke. Dag Nygård og Jan Benjamin Rødner minnet om at kriteriene finnes i STL sine vedtekter og at de formulert slik at de er for å sikre skjønsmessig vurdering av hver søker. Ingen skal kunne ”kreve” medlemskap i STL ut fra at de tilfredsstill ”STL-kravene”.</p> <p>Flertallet i STL er skeptiske til FFVE og deres virksomhet/praksis. Flere uttrykte at det ville vært veldig overraskende om STL tok organisasjonen opp som medlemssamfunn. FFVE skjuler delvis hvem de er og hva de står for mente flere representanter, som også hadde erfaringer med FFVE sin manglende vilje til dialog. Enighet om å avvise søknaden om medlemskap og observatørstatus. Det ble også understreket at observatørstatus i utgangspunktet ble gitt til tros- og livssynssamfunn som ønsket å observere rådet før de bestemte seg for å søke medlemskap.</p> <p>Vedtak: STL ønsker ikke å ta opp FFVE som medlem i STL. Sekretariatet uformulerer ett svar som vektlegger at det er foretatt en skjønsmessig vurdering og at medlemstallet i FFVE er lavt.</p>
<p>Sak 7: Høring om rituell</p>	<p>Bakgrunn: Helsedepartementets forslag om at helsevesenet skal</p>

omskjæring	<p>tilby omskjæring av gutter, er sendt på høring. Ulike syn i STL skaper behov for avklaring av grunnlag for felles høringsuttalelse</p> <p>I rådet: Dialogen startet med en redegjørelse fra HEF om deres syn på rituell omskjæring av gutter. De ønsker prinsipielt å forby det. Representanter fra Det Mosaiske Trossamfunn og Islamsk Råd Norge holdt frem at rituell omskjæring er en viktig del av deres religiøse identitet og praksis. Jan Benjamin Rødner uttrykte også bekymring over Barnevernets holdning og uttalelser i forbindelse med denne høringen. Bør STL sin noe om retorikken som brukes i det offentlige ordskifte i denne saken, undret han.</p> <p>Vedtak: Sekretariatet lager nytt forslag til høringsuttalelse fra STL, på bakgrunn av drøftingene i rådet. Det må fremgå at de ikke er konsesus; at flertallet støtter modell A i høringsnotatet fra HOD, og at HEF ikke kan stille seg bak det.</p>
-------------------	---

Tilstede på STL- rådsmøtet 20.september 2011

Espen Lynne Amundsen (rådsleder).

Britt Strandlie Thoresen

Egil Lothe

Phra Maha Kamsing Kavesako

Kim Son Pham

Berit Hagen Ågøy

Sven Thore Kloster

Jan Benjamin Rødner

Britt Hansen

Kristin Mile

Mohammed Bouras

Shazia Mushtaq

Dag Nygård

Ørnulf Steen

Ingrid R. Joys

Pulendran Kanagarathnam

Lars-Petter Helgestad

Lise Tørnby

Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige

Bahá'í-samfunnet

Buddhistforbundet

Buddhistforbundet

Buddhistforbundet

Den norske kirke v/ Mellomkirkelig råd

Den norske kirke v/ Mellomkirkelig råd

Det Mosaiske Trossamfund

Holistisk Forbund (vara)

Human-EtiskForbund

Islamsk Råd Norge

Islamsk Råd Norge

Norges Kristne Råd

Norges Kristne Råd

Oslo Katolske Bispedømme (vara)

Norges Hindu Kultur Senter

STL - sekretariatet

STL-sekretariatet

Forfall

Are Lövenörn Svendsen

Anne Kristine Ramberg-Mohn

Bjørn Jansen

Brit Lynnebakke

Bente Sandvig

Kirsten Thomassen

Oddrun Hjermsstad

Margareta Tumidajewicz

Marta Bivand Erdal

Mangat Rai Sharma

Mehtab Afsar

Norah Athias Babington

Sumeet Singh Kanwarji

Tony Singh Bansi

Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige

Holistisk Forbund

Holistisk Forbund

Bahá'í-samfunnet (vara)

Human-EtiskForbund

Kristensamfunnet

Kristensamfunnet

Oslo Katolske Bispedømme

Oslo Katolske Bispedømme

Sanatan Mandir Sabba

Islamsk Råd Norge

Det Mosaiske Trossamfund

Gurdwara Sri Guru Nanak Dev Ji

Gurdwara Sri Guru Nanak Dev Ji

Referent: Lise Tørnby, (koordinator/daglig leder) – Oslo 22. september

Vedlegg 1: STL- dialog om terrorangrepet 22. juli og tiden etterpå

Hensikt: I felleskap å reflektere over hvordan STL som organisasjon håndterer en krisesituasjon og lære med tanke fremtiden. Få innspill på hvordan erfaringen bør tas inn i et pågående strategiarbeid i STL.

Tema 1: Hvordan praktiserte STL sine dialogiske prinsipp 22. juli og i tiden etter det?

Hvis vi setter STL- brillene på, hva fungerte godt i STL i denne perioden? Hva var positivt?

- STL hadde erfaring fra tsunami-markeringen
- Nettverket i STL mobiliserte raskt og ga rask respons på e-poster
- STL ble raskt kontaktet av KUD for å koordinere feller minnemarkering (blir regnet med)
- STL kunne raskt melde tilbake til Kulturdepartementet at vi var i beredskap, klare til å påta oss et slikt oppdrag
- Dialogerfaringen i Norge kom til uttrykk også fra regjeringen: "Dette skal vi møte med kjærlighet". Det viser kanskje at de forstår at Norge er et mangfoldig samfunn?
- STL tok initiativ til at rådsrepresentantene kunne møtes i rosemarkeringen
- STL' s møte onsdag 27. juli hadde godt oppmøte, var konstruktivt og tok "utviklingen i forhold til felles markeringer" til etterretning
- På møtet onsdag 27. juli enighet om at STL skal og bør ta initiativ til å utvikle en felles seremoni til bruk i sorg og katastrofer; "sorgmarkingsseremoni" som kan brukes neste gang krisen rammer Norge
- God info og innsats fra sekretariatet + åpen kanal for respons
- Flere møter med kulturdepartementet
- God kronikk om dialogen i Dagen
- Fine, spontane fellesskapsmarkeringer, helt uavhengig av tro og livssyn
- Naturlig at STLs medlemmer laget egne markeringer, alt etter hvordan de var rammet
- Vi møtte mye god vilje, bl.a. fra Kulturdepartementet

Hva fungerte mindre godt, dersom vi setter STL brillene på? Hva var negativt?

- Ingen umiddelbar tverr-religiøs markering som i Oslo domkirke etter tsunamien. Det er et tilbakeskritt
- Paradoksalt at regjering og kongehus søker til kirken når motvilje mot det nye, mangfoldige Norge er bakgrunn for angrepene
- Ingen offentlig tilstedeværelse hos buddhistenes sorgmarkering – de mistet en på Utøya
- STLs arbeid baserte seg på at vi fikk en bestilling fra regjeringen (mistet "piffen" når den ble trukket tilbake)
- Human-Etisk Forbunds samtalepartnere fikk ikke lov til å bidra på Sundvollen
- Er alle medlemssamfunnene i STL opptatt av mangfoldet ("det store vi") når katastrofen rammer?
- Regjeringen holdt STL "på vent"
- Mangfoldet var ikke godt nok representert på den nasjonale minneseremonien (både i salen og på skjermen)
- Lite mangfold-synlighet, få fellesarenaer.
- Skal og bør STL som organisasjon, med logo "brandes" mer?

- Ble STL handlingslammet? Ja og nei. Kapasitetsbegrensinger
- NRKs vektlegging av "det store vi" var for dårlig
- Offentlig kriseberedskap og redningsstaber er lite oppmerksomme på mangfoldet i befolkningen. STL kom ikke "på"
- Religionslederforum og STL-leder representerte STL på minneseremonien. Det burde heller vært rådsrepresentantene og sekretariatet
- Det var to departement på banen ang. offentlige markeringer. Har kirkedepartementet og kulturdepartementet god dialog om religions- og livssynspolitikk? Uheldig at dette feltet er delt opp i to departementer. STL må ønske at dette igjen blir samlet i ett departement. Blir dette bedre etter de kommende grunnlovsendringene i 2013?

TEMA 2: Hvordan tar vi disse erfaringene med oss inn i strategiarbeidet?

Har det kommet opp nye behov og nye fokusområder i STL, i lys av 22.7, eller har gamle utfordringer fått ny aktualitet? Hva er egentlig oppdraget til STL?

Betydning for strategiarbeidet vårt – ulike innspill og tanker (sortert etter tema):

Innspill om STL og kriseberedskap:

- STL bør ha en rolle nærmere offentlig kriseberedskap
- STL skal forebygge og følge opp kriser, men kan ikke gjøre mye når katastrofen rammer. Det er ikke vår arena. Folk søker til sitt eget tros- eller livssynssamfunn. STL kan bidra med å synliggjøre medlemmenes aktiviteter og tilbud
- Vi kan ikke forvente stor kriseberedskap i en organisasjon med et lite sekretariat
- Vi må være forberedt på at katastrofer vil skje – igjen
- Hva er rådsmedlemmenes rolle når noe skjer?
- STL kan trøste og markere samhold
- STL kan være et felles talerør for tros og livssynsmangfoldet under kriser
- Tematikken må bringes inn i de lokale dialogene; de kan påvirke den lokale kriseberedskapen
- Mangfoldet kan stille opp i lokale kirsberedskapsgrupper hvis myndighetene krever det

Innspill om felles seremoni og minnemarkeringer:

- På møtet 27.juli enighet om at STL bør utvikle opplegg for fellesmarkering /seremoni
- STL må ikke vente på myndighetenes initiativ, men kan selv ta initiativ til å arrangere en felles markering

Innspill knyttet til STL som organisasjon og nettverk:

- Vi må huske hverandre "når det smeller". Tenke at VI er vi. Et felles VI – som gjelder! Hvor ble det store VI av – etter 22 juli?
- STL er et nettverk - og en organisasjon (både – og). Behov for å "brande" STL - og tilrettelegge for medlemsorganisasjonene uten at det nødvendigvis synliggjøres
- STL bør ha sterkere kontakt med flere departement, ikke bare Kulturdepartementet

Innspill mht tilbakemeldinger til det offentlige i etterkant:

- STL bør gi tilbakemeldinger til myndighetene på hvordan de brukte STL – og hvordan de brukte kirken. Er det greit at regjering, kongehus og storting kommer samlet til en vanlig gudstjeneste? Hva kommuniserer det – hvordan påvirker det kirken, gudstjenesten og offentligheten?
- NRK kan også kritiseres – når de sender gudstjeneste som eneste program utenom nyhetene
- Bør STL skriftliggjøre våre erfaringer om dette, både til myndighetene og NRK, og gå i dialog med dem om dette
- Vi kan forvente at myndighetene opptrer inkluderende og med likebehandling - også i kriser

Andre innspill

- Ikke all dialog/samarbeid behøver å foregå i STL-regi
- Vi bør ikke gjøre det norske folk mer religiøst enn det er
- Hva med sikkerheten for gudshus. Ville STL stilt opp som menneskelige skjold rundt moskeer hvis det var en muslim som stod bak angrepene?
- HEF presiserer at de ikke kritiserer Den norske kirke, de gjorde det de skulle for sine medlemmer godt. Kritikken er rettet mot myndighetene
- Hvilken rolle kan STL spille for helsevesenet?

Godkjent 02.11.2011

Protokoll
Kirkerådet (KR)

26.09.2011-28.09.2011

Kirkens hus

Til stede:Harald Askeland
May Lisbet Hovlid Aurdal
Kjartan Bergslid
Helene Bjerkestrand
Helga Haugland Byfuglien
Anne Dalheim
Berit Espeset
Kristin GunleiksrudIngrun Jule
Svein Arne Lindø
Jofrid Trandem Myhre
Stein Reinertsen
Tone Synnøve Øygard Steinkopf
Unny Nome Sivertsen
Elisabeth Thorsen
Kjetil AanoFravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:Helga Haugland Byfuglien, sak 48/11, 50/11.
Berit Espeseth, sak 48/11, 50/11, 51/11.
Kristin Gunleiksrud, sak 43/11, 45/11.Forfall uten vara:

Andreas Gotliebsen, hele møtet.

Til stede fra sekretariatet:Berit Hagen Agøy
Hans Arne Akerø
Kristine Aksøy
Knut Andresen
Per Kristian Aschim
Ole-Inge Bekkelund
Sindre Eide
Trude Evenshaug
Åge Haavik
Guro HellgrenJens-Petter Johnsen
Kari Winger Karlsen
Vidar Kristensen
Øyvind Meling
Gerd Karin Røsæg
Jahn-Oluf Skonnord
Synnøve Hinnaland Stendal
Per Tanggaard
Sissel Vartdal
Gunnar Westermoen
Paul Erik Wirgenes

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø, og som vanlig fulgte en ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen. Møtet startet med andakt og seminar om Kirkeordning etter 2013. Seminaret ble holdt av Trond Bakkevig, leder i arbeidsgruppen, for å gi Kirkerådet innledning og grundigere forståelse av KR 50/11 Den norske kirke etter 2013.

Saksliste

KR 41/11	Referatsaker
KR 42/11	Orienteringssaker
KR 43/11	Trosopplæringsreformen - Administrative systemer for driftsfasen
KR 44/11	Unntatt offentlighet, § 25
KR 45/11	OVF 2010. Rapport for bruk av bevilgning
KR 46/11	Nye kollektbønner/dagens bønn
KR 47/11	Ny Salmebok
KR 48/11	Misjon til forandring - utfordringene fra Edinburgh 2010
KR 49/11	Bispeutnevning i Borg
KR 50/11	Den norske kirkes ordning etter 2013
KR 51/11	Likeverd, inkludering og tilrettelegging. Mennesker med utviklingshemning i Den norske kirke
KR 52/11	Forenklet bruk av Tekstboken
KR 53/11	Kirkemøtet 2012 – program og sakliste
KR 54/11	Kirkens frivillige arbeid – forebygging og håndtering av seksuelle krenkelser
KR 55/11	Kirkenett
KR 56/11	Kandidatforslag til styret Praktisk-Teologisk Seminar (PTS)
KR 57/11	Oppnevning av delegater til CPCEs generalforsamling i 2012

KR 041/11   Referatsaker

- KR 41.1/11   Protokoll Samisk kirkeråd
- KR 41.2/11   Protokoll Mellomkirkelig råd
- KR 41.3/11   Protokoll SMM
- KR 41.4/11   Ressursgruppen for kirkens tjenester ved katastrofer og ulykker, 29.03.2011
- KR 41.5/11   Protokoll Kirkens Nødhjelp
- KR 41.6/11   Protokoll Norges Kristne Råd
- KR 41.7/11   NFG protokoll 01.02.2011
- KR 41.8/11   NFG protokoll 14.04.2011
- KR 41.9/11   Foreløpig protokoll fra MKR 14.-15.09.2011
- KR 41.10/11   Foreløpig protokoll fra SKR 14.-15.09.2011

KR-041/11 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

KR 042/11   Orienteringssaker

- KR 42.1/11   Muntlig orientering fra KR, MKR, SKR og BM
- KR 42.2/11   2010 Årsrapport
- KR 42.3/11   Kulturfeltet
- KR 42.4/11   Church of Norways Response to the CPCE Doctrinal Discussion on Scripture – Confession – Church
- KR 42.5/11   Church of Norways Response to the CPCE Doctrinal Discussion on Ministry – Ordination – Episkopé
- KR 42.6/11   Utredning av fremtidige ordninger for Dnk, fra PF.
- KR 42.7/11   Kirkens innsats i forbindelse med 22.07.2011
- KR 42.8/11   Avtale om registrering av dåp
- KR 42.9/11   Kirkevalget
- KR 42.10/11   Orientering om Kirkemøteprotokoller
- KR 42.11/11   Rapport fra delegasjonstur til Kina
- KR 42.12/11   Kirkens Familievern
- KR 42.13/11   Økumenisk gudstjeneste, Kirkens Ressurssenter 15 år
- KR 42.14/11   Språkleg rettferd i trosopplæringa
- KR 42.15/11   Statusrapport trosopplæingsreformen
- KR 42.16/11   Nytt personalreglement for KR
- KR 42.17/11   Valgmenigheter
- KR 42.18/11   Tilstandsrapport for Dnk
- KR 42.19/11   Møtebok fra Klagenemnda
- KR 42.20/11   Uttalelse om oppfølging av Kystfiskeutvalgets innstilling

KR-042/11 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

**KR 043/11   Trosopplæringsreformen - administrative systemer
for driftsfasen**

KR-043/11 Vedtak:

Kirkerådet peker på de store utfordringene kirken står overfor når det skal utvikles tilbud for alle døpte mellom 0-18 år i hele landet, og understreker nødvendigheten av at Stortinget følger opp sitt vedtak fra 2003 med fortsatt økning i bevilgningene opp til minimum 250 millioner 2003-kroner.

1. Kirkerådet gir sin tilslutning til prinsippene som er skissert i sakspapiret og ber om at dette konkretiseres videre.

2. Kirkerådet ber FAD om at det etableres en ny funksjon for trosopplæring i Fellesrådenes regnskap og at forskriften endres tilsvarende.

KR 044/11   U.off.

KR-044/11 Vedtak:

U.off.

KR 045/11   OVF 2010 Rapport for bruk av bevilgning

KR-045/11 Vedtak:

Kirkerådet tar den fremlagte rapport om bruk av midler fra Opplysningsvesenets fond i 2010 til etterretning.

KR 046/11   Nye kollektbønner / Dagens bønn

KR-046/11 Vedtak:

1. Kirkerådet finner, med de merknader som fremkom i møtet, at forslag til kollektbønner/dagens bønn for kirkeårstiden 1. søndag i advent til Påskedag,

gjøres tilgjengelig for utprøving i menighetene fra adventstiden 2011, på bokmål og nynorsk.

2. En forutsetning for dette er at også Bispemøtet finner dette tjenlig. Saken sendes derfor til Bispemøtet.
3. Kirkerådet ber om at forslag til kollektbønner fra 2.påskedag til Siste søndag i kirkeåret/Kristi kongedag legges fram for Kirkerådet og Bispemøtet til behandling våren 2012.
4. Etter noen års utprøving og en evaluering legges saken på nytt fram for Kirkemøtet etter regelverket for liturgisaker.

KR 047/11

Ny salmebok

Kyrkerådets handsaming

På bakgrunn av framlegg frå Kyrkerådet under fyrste gongs handsaming utarbeide administrasjonen ei vurdering, og det blei røysta over dei ulike framlegga:

Salmar som er foreslått inn

Framlegg frå Elisabeth Thorsen

Det finst ei jord som opnar opp (Jon Fosse/Andreas Utne: Natssalme), til rubrikk 47.2, Kveld.

Vurdering frå administrasjonen:

Salmen har vore vurdert i Prosjektgruppa, og blei ikkje teken inn der. Protokollen frå gruppa fortel at fleirtalet ikkje gjekk inn for å ta songen med. Teksten har element som det ikkje er enkelt å tolke innfor ramma av ei salmebok. Særleg er det uklårt korleis ein skal oppfatte dei siste to linene: ”di sjel er hans, du er hans verd, du lyser fram hans himmel”.

Rubrikken ”Kveld” har mange salmar, òg ein del av dei er nye. Jon Fosse er ikkje representert i framlegget til ny salmebok slik det no ligg føre.

Andreas Utne har laga ein flott melodi til teksten, der han elegant har løyst problemet med den varierende metrikken versa.

Framlegg: Administrasjonen meiner at teksten er for uklår i ei salmebok, og vil ikkje tilrå at Kyrkerådet røystar songen inn.

Vedtak

Samrøystes tatt inn i framlegget.

Kringsatt av fiender (Nordahl Grieg/Otto Mortensen: Til ungdommen), til rubrikk 43, Rettferd og fred.

Framlegget frå administrasjonen blei fremja på kyrkerådsmøtet og argument for og imot blei framførte.

Elisabeth Thorsen kom med eit framlegg om å ta med alle sju versa, ikkje berre dei fem som var fremja frå administrasjonen. I framlegget frå administrasjonen hadde ein ført vidare verseutvalet frå *Salmebok 2008* og *Treklang*, og som finst i *Lov Herren* (den katolske salmeboka). Dette verseutvalet går attende til den danske folkehøgskolesongboka (utgåva frå 1954), som er den mest utbreidde songboka i Danmark. Også fleire andre songbøker i Danmark og Noreg har desse fem versa. Det hadde berre lyktes administrasjonen å finne to norske songbøker som har alle sju versa, nemleg songboka til folkehøgskolelaget (ikkje det kristelege) og boka *Norsk sang* som kom ut i 2008.

Framlegg: Administrasjonen meiner songen bør takast med i salmeboka med dei fem versa som dei fleste andre songbøkene har.

Vedtak

Songen takast inn i salmeboka – vedteke med 8 mot 6 røyster

Songen takast inn med 7 vers, vedteke med 10 mot 4 røyster

Framlegg frå Kristin Gunleiksrud

For helse, glede, daglig brød, til rubrikk 46.1, Ved bordet.

Verset er mest brukt som andrevers til "O du som metter liten fugl". Bordverset har ikkje vore med i *Barnesalmeboka* og ikkje i *Salmebok 2008*. Prosjektgruppa har vurdert songen og konkludert med at dei bordversa som er med i framlegget, er nok. Denne bordbøna syng ein likevel utan å nytte salmeboka.

Framlegget om berre å nytte andreverset (For helse, glede) i salmeboka, er nytt. Likevel meiner administrasjonen at rubrikken "Ved bordet" har nok songar med dei som ligg i framlegget.

Verset står i bønneboka. På det viset vil samanstillinga av dei tre grunnleggjande elementa for eit godt liv – helse, glede, dagleg brød – vere å finne innafør salmeboka.

Framlegg: Administrasjonen vil ikkje rå til å ta verset inn.

Vedtak

Verset blir ikkje teke inn – vedteke med 9 mot 5 røyster

Framlegg frå Stein Reinertsen

Kristne kom i morgenlyset, (Eyvind Skeie/Joachim Neander) til rubrikk 2.2, Stefanusdagen.

Stein Reinertsen argumenterte for å ta songen inn, og meiner det er få andre salmar som set ord på situasjonen for dei forfølgde.

Administrasjonen meiner songen dekkjer eit viktig tema. Sjølv om relasjonen mellom melodi og tekst skurrar noko i vers 4, vel ein å sjå mellom fingrane med det.

Framlegg: Administrasjonen rår til at salmen blir teken inn.

Vedtak

Salmen blir teken inn – samrøystes

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf

Eg ser deg Gud i kvar den blom som ttrer (Johannes Barstad/Trond Kverno, Nos 287), til rubrikk

Salmen blei ikkje teke med i *Salmebok 2008*. Når prosjektgruppa har arbeidd med å skjære ned i den store mengda av salmar, har det vore trøgt med plass til å ta inn salmar som Salmebokkomiteen ikkje hadde funne plass til. Svært mange av salmane i *Norsk Salmebok* er førte vidare i framlegget, men denne er altså ikkje blitt teken inn att. Det er ikkje fordi salmen er dårleg, men fordi noko gammalt må bort om ein skal få nye songar inn. Men mange ser på salmen som verdfull og Barstad er tynt representert. Men eit stykke på veg er det andre salmar som dekkjer opp det tematiske i denne salmen. Melodien har vi i framlegget frå før.

Administrasjonen meiner det skal mykje til å ta inn ei salme no som korkje salmebokutvalet eller prosjektgruppa har funne plass til.

Framlegg: Administrasjonen rår til at salmen ikkje blir teken inn.

Vedtak

Salmen blir ikkje teken inn – vedteke med 8 mot 6 røyster

Salmar som er foreslått ut

Framlegg frå Harald Askeland, blei trekt under handsaminga, men oppretthalde av Elisabeth Thorsen:

Olav konge vil vi ære (Rex Olavus, gjendikta av Arve Brunvoll), rubrikk 14.3, Olsok, side 281.

Det kom framlegg på kyrkjerådsmøtet om å ta salmen ut. Feiringa av Olsok er sterk nokre stader i landet, og derifrå har det vore klaga over det utvalet salmeboka gjev. Nokre av salmane i Norsk Salmebok har det ikkje vore naturleg å føre vidare (NoS 743 Fedrane kyrkja i Noregs land / NoS 744 Norges folk og Norges kirke). For å bøte på dette blei denne nye omsetjinga av *Rex Olavus gloriosus* teke inn. Ein har vurdert det slik at denne teksten ligg innanfor det Augustana seier om tilhøvet til helgenane: Ein kan "holde fram minnet om de hellige, for at vi skal etterlikne deres tro og gode gjerninger [...]. Men Skriften lærer ikke å påkalle de hellige eller å be om hjelp fra de hellige, for den holder fram Kristus alene som mellommann, forsoningsmiddel, yppersteprest og talsmann for oss (CA XXI).

For å gjere dette tydelegare ville det vere klokt å gjere den endringa som Brunvoll har nemnd som mogeleg: Olavs *minne* vil vi ære. Etter det vi veit, har denne omsetjinga frå 2002 berre stått på trykk i boka *Nådens morgenlys* frå 2005. Det skulle difor ikkje vere vanskeleg å gjere ei endring, jamvel i førstelina.

Administrasjonen vil gjerne at ein ber Arve Brunvoll om å sjå på det første verset ein gong til, med tanke på å få bort "Herrens vitne *utan svik*". Dessutan at det gjerast tydeleg kven bøna i vers 5 er retta til, til dømes ved å starte med: "Gud, i vona du oss halde ...".

Framlegg: Administrasjonen rår ikkje til at salmen blir teken ut no, men at det er ein føresetnad for å halde på den at opningslina endrast til "Olavs minne vil vi æra", samstundes som det blir gjort endringar i vers 1 og 5.

Vedtak

Salmen blir ståande, men det er eit vilkår at det blir gjort endringar i vers 1 og 5. Vedteke med 10 mot 4 røyster.

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf:

Forunderleg eit vrak som meg (Trad./Edvard Hoem), rubrikk 19, Jesus, frelsaren vår, side 390.

Det kom framlegg om å la denne salmen gå ut av omsyn til førstelina. Etter at salmen kom med i *Salmer 1997*, har mange hatt innvendingar mot opninga. Det gjeld syntaksen, men særleg ordet *vrak*. Originalteksten har ordet *wretch* (usling), ikkje *wreck* (vrak). Prosjektgruppa har gått fleire rundar med Hoem om opningslina i denne songen. Hoem vurderte mange løysingar, men fann ikkje noko han var nøgd med, og konkluderte med at det som står, er det beste.

Ei anna sak er at Hoem har nekta at teksten hans står parallelt med den engelske originalen. Han er prinsipiell motstandar av engelske tekstar i ei norsk salmebok. Det førte til at den engelske teksten måtte takast ut. Vi har med andre ord valet mellom anten å ha Hoems tekst eller den engelske originalteksten.

Framlegg: Administrasjonen rår til at Hoems tekst blir ståande som i framlegget.

Vedtak

Amazing Grace med engelsk tekst blir teke inn, medan Hoems tekst blir teke ut. Samrøystes vedteke.

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf om å ta salmen ut, blei trekt under handsaminga:

Framlegg frå Elisabeth Thorsen om at salmen flyttast til Maria bodskapsdag:

Vente, vente Herrens time (Hoem/Sommerro, Salmer 1997, 46), rubrikk 17, Guds skaparverk, side 335.

Det kom framlegg på møtet i Kyrkjerådet om å ta salmen ut. Denne salmen kan ein lesa på to ulike vis. Ein kan lesa heile salmen som ein Maria-salme. Vi gjer oss då til eitt med Maria når vi syng. Men salmen kan òg lesast meir allment, som ein salme for alle gravide til alle tider, med ei tilvising til Maria (v. 2).

Ein salme for gravide under rubrikken *Skaparverket* er meir fornyande enn nok ein salme for Maria bodskapsdag. Det er eit tema vi ikkje har elles i boka, og som prosjektgruppa har meint at det er verdfullt å ha med.

Det kom òg eit framlegg om å flytte salmen til Maria bodskapsdag. Prosjektgruppa har meint at det er meir fornyande å setje salmen under *Skaparverket* enn å setje han under Maria bodskapsdag. Han handlar om alle gravide like mykje som han handlar om Maria.

Framlegg: Administrasjonen rår til at salmen ikkje blir teken ut, og at han blir ståande der han står i framlegget.

Vedtak

Salmen flyttast til Maria bodskapsdag – vedteke med 8 mot 6 røyster

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf, blei trekt under handsaminga:

Lat oss prise Gud, vår Fader (Missale Nidarosiense/Ragnhild Foss/Arne Solhaug, NoS 282), rubrikk 17 Guds skaparverk, side 324

Dette er ein av dei eldste salmane i vår tradisjon (1100-talet), ein av dei vi har Noregs første trykte bok, Missale Nidrosiense (1519). Kan hende er salmen av norsk opphav. I alle fall gjev teksten ein vakker spegling av norsk natur (sjå vers 6 og vidare). Den eigenarta melodien gjev god lyfting til teksten.

Framlegg: Administrasjonen rår til at salmen ikkje blir teken ut.

Ikkje votert over – blir ståande

Framlegg om dublettar

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf:

Tenn lys. Framlegg om å ta med Skeies eigen nynorsktekst.

Deilig er jorden. Framlegg om å ta med *Fager er jordi*

Salmebokkomiteen vurderte ikkje denne omsetjinga av Gunnar Rysstad som god nok til å vere med som dublett i Norsk Salmebok. Den er heller ikkje med i *Sangboken*.

Jesus, du er glad i meg. Framlegg om nynorsk dublett.

Jeg vil gjerne ha en venn. Framlegg om å ta med nynorsk dublett: *Eg vil gjerne ha ein ven*

Framlegg frå May Lisbeth Hovlid Aurdal:

Du er hellig, du er hel. Framlegg om å ta med nynorsk dublett.

Kjære Gud, jeg har det godt. Framlegg om å ta med nynorsk dublett.

Fra himlen høyt. Framlegg om å ta med nynorsk dublett.

Vedtak: Kyrkjerådet bed administrasjonen om å vurdere å ta inn nynorske parallelltekster til desse sju songane.

Samrøystes vedteke.

Tekstendringar

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf, blei trekt under handsaminga.

Maria gjekk i tornesnar, framlegget side 150.

Det kom eit framlegg om å velje ein av bokmålstekstane til denne songen. Det ligg føre to bokmålstekstar som står side om side i Barnesalmeboka: *Maria var en møy så ren* (Thomas Beck, BSB 48) og *Maria gikk i torneskog* (Egil Hovland, BSB 49). Begge har vore i meir eller mindre flittig bruk, og det har ikkje vore mogleg å fastslå at den eine brukast meir enn den andre. Det som er påfallande, er at begge berre har dei første versa av den tyske originalteksten, og manglar dei versa som seier noko meir om kven Marias barn er, kva han heiter og kvifor han kom til verda. Prosjektgruppa har ønskt å hente fram eit par av desse versa, for at songen ikkje berre skal gjengi legenda om dei tørre kvistane som blomstrar når barnet kjem nær. Ut frå dette kom ønsket om ei ny omsetjing, og om ein skal ha ei ny omsetjing som ligg tettare på originalen, kvifor ikkje då velje å få songen på nynorsk?

Den omsetjinga som ligg føre her, er laga på oppdrag frå prosjektgruppa. Den følgjer det litterære mønsteret i originalen i langt større grad enn dei to bokmålsomsetjingane. Framlegg: Den nynorske versjonen i framlegget blir ståande.

Ikkje votert over - Den nynorske versjonen i framlegget blir ståande.

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf:

Deg vi lovsyng og ærar, framlegget side 172.

Det kom framlegg om å velje bokmålsteksten til denne songen, ikkje nynorsk.

Originalteksten er svensk (Frostenson), den har vore omsett til bokmål. I dette tilfellet var det svært enkelt å ta songen over til nynorsk, utan å få mange endringar i teksten.

Grunnen til dette valet har vore å styrke nynorskprosenten i salmeboka.

Framlegg: Den nynorske versjonen i framlegget blir ståande.

Vedtak

Salmen blir ståande på bokmål, vedteke med 11 mot 3 røyster.

Framlegg frå Elisabeth Thorsen:

Forfulgte kristnes Gud, framlegget side 97.

Den første versjonen av teksten opna med dei litt trøblete orda "Du, de". Prosjektgruppa tok dette opp med Eyvind Skeie, som sjølv gjorde endringa i teksten. "Forfulgte kristnes Gud" er med andre ord forfattarens eigen nye tekst.

Vedtak

Salmen blir ståande som i framlegget.

Vedteke med 8 mot 6 røyster.

Samefolkets song, framlegget side 813.

Samisk kyrkjeråd har kome med eit ønskje om å ta bort det fjerde verset i alle fire språkversjonar. Det bør etter administrasjonens meining vere ei grei sak.

Administrasjonen vil òg nytte høvet til å gjere Kyrkjerådet merksam på dei siste orda i det siste verset: "Sameland for samene!" Generalsekretæren i Samisk kyrkjeråd, Tore Johnsen, har gjort greie for denne formuleringa, og vi siterer til orientering for Kyrkjerådet:

"En liten kommentar til avslutningen av sangen, som er ganske politisk med formuleringen *sameland for samene*. Det er viktig å merke seg den historiske konteksten dette ble skrevet i (1906). Der bygdesamfunns bruk av utmark og fjell ga grunnlag for allmenninger i Sør-Norge, slo staten om sin tenkning om rettighetsforholdene i Finnmark i siste halvdel av 1800-tallet og utviklet læren om

Finnmark som statens eiendom, med lokalbefolkningens ressursutnyttelse kun som en *tålt bruk* av staten. Samene hadde også i flere tiår allerede vært utsatt for sterke fornorskningstiltak. En del av dette var at i 1902 kom en ny jordlov i Norge som sa at for å kunne kjøpe jord, måtte man ha et norsk navn og ha norsk som dagligspråk. Så formuleringen handler om opplevelsen av å bli rettsløs i eget land, og ikke om å kaste ut mennesker av annen opprinnelse, slik f.eks. *Norge for nordmenn* mer er et uttrykk for.”

Vedtak

Kyrkjerådet følger innstillinga frå Samisk kyrkjeråd og tek ut vers 4 i alle språkversjonar av *Samefolkets sang*.

Samrøystes vedteke.

Framlegg frå Kjetil Aano:

Reis deg, Guds menighet, framlegget side 744.

Det kom framlegg om å oppheve rettingane i vers 3, og gå attende til versjonen som stod i *Norsk Salmebok*.

Prosjektgruppa har vurdert dei formuleringane som er retta i vers 3 som ein rest av tanken om at heidningane (folkeslaga) sit i sitt mørker og ventar på at nokon skal kome med lyset til dei. Slike salmar har det vore mange av, men dei har gått ut av bruk. Dei er problematiske i høve til både kultursyn og misjonssyn.

Vedtak:

Salmen blir ståande som i framlegget.

Vedteke med 13 mot 1 røyst.

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf:

Guds kirkes grunnvoll ene, framlegget side 571

Det ble gjort framlegg om å endre ”hun” til ”den” som pronomen for kyrkja, og slik halde på den forma salmen har i *Norsk Salmebok*. Etter at *Norsk Salmebok* kom, har det stadig vore klaga over at ein i denne boka reviderte vekk kyrkja som Kristi brud. Det er slik ho er framstilt i originalteksten og i den omsetjinga vi hadde i Landstads reviderte. Arve Brunvolls omsetjing i versjonen frå 1988 tek vare på dette trekket i teksten, men i eit språk som ligg nærare språktona i dag enn det teksten i LR gjer.

Vedtak:

Salmen blir ståande som i framlegget.

Vedteke med 12 mot 1 røyst (13 røysteføre)

Framlegg frå May Lisbeth Hovlid Aurdal - trekt under handsaminga

Høgt frå den himmelske klåre, framlegget side 529.

Det kom framlegg om å erstatte rimorda ”klåre” og ”tåre” med ”klåra” og ”tåra”.

I arbeidet med *Norsk Salmebok* var det brei semje om at ein ville freiste å kvitte seg med a-forma i ubunden form av dei linne hokjønnsorda. Denne forma blir ikkje brukt lenger i skolen, av di ho ikkje er i levande bruk i dei fleste dialektane. I denne teksten finst det eit slikt ord: di tåra (v. 1,3). Gjer ein det om til ”di tåre”, dreg det med seg at førstelina går frå dobbel til enkel bestemming: ”den himmelske klåre” i staden for ”den himmelske klåra”. Hankjønnsforma av smil (som i eldre språk) er ikkje endra.

Framlegg: Salmen blir ståande slik den er i *Norsk Salmebok* og i framlegget.

Ikkje votert over.

Framlegg frå May Lisbeth Hovlid Aurdal - trekt under handsaminga:

Her kjem me, dine arme små, framlegget side 43.

Det kom framlegg om å velje ordet ”gå” i nynorskversjonen (som i bokmål), i staden for ”sjå”.

Når ein går attende til den forma som er sunge inn, kan er det vanskeleg å endre på den. Nynorskteksten står no som i *Nynorsk Salmebok*, og slik bør det vere. Framlegg: Salmen blir ståande slik den er i *Nynorsk Salmebok* og i framlegget. Ikkje votert over

Melodiar

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf om å ta med Ragnar Tesdals melodi som dublettmelodi til *Du som låg i natti seine* (NoS 130), framlegget side 157. Melodien har vore vurdert av prosjektgruppa.

Framlegg frå Kjartan Bergslid om å ta med Paul Okkenhaugs melodi som dublettmelodi til *Kjærlichkeit fra Gud* (NoS 669), framlegget side 703. Melodien har vore vurdert av prosjektgruppa.

Framlegg frå May Lisbeth Hovlid Aurdal om å ta med Johan Grimstads melodi som dublettmelodi til *Høgt frå den himmelske klåra* (NoS 486), framlegget side 529.

Framlegg frå Tone Synnøve Øygard Steinkopf om å ta vekk som dublettmelodi Trond Kvernos melodi til *Fra fjord og fjære* (NoS 59), framlegget side 60.- Framlegget blei trekt under handsaminga.

Vedtak:

Kyrkjerådet bed administrasjonen om å vurdere desse tre melodiframlegga. Samrøystes vedteke

KR-047/11 Vedtak:

1. Kyrkjerådet rår Kyrkjemøtet til å vedta ny salmebok for Den norske kyrkja slik ho er lagt fram på møtet i rådet i september 2011, med dei endringane som framkom i møtet.
2. Kyrkjerådet sender framlegget til Bispemøtet for lærefråsegn med sikte på handsaming i Kyrkjemøtet.
3. Administrasjonen i Kyrkjerådet får mynde til å gjere naudsynte justeringar i salmeboka fram mot Kyrkjemøtet 2012.

Samrøystes vedteke

KR 048/11   Misjon til forandring - Utfordringene fra Edinburgh 2010 (KM-sak 2012)

KR-048/11 Vedtak:

Saken tas til orientering og bearbeides i henhold til samtalen i rådet og sendes tilbake til Kirkerådet for endelig vedtak i desembermøtet.

KR 049/11   Bispeutnevning i Borg

KR-049/11 Vedtak:

Kirkerådet har på sitt møte 26. – 28. september d.å. avgitt uttalelse om utnevning av ny biskop i Borg som følger:

Nr. 1: Paul Erik Wirgenes, 10 stemmer

Nr. 2: Atle Sommerfeldt, 7 stemmer

Nr. 3: Ørnulf Axel Elseth, 8 stemmer (med leders dobbeltstemme)

Dissens:

Nr. 1: Atle Sommerfeldt, 4 stemmer

Nr. 2: Ørnulf Axel Elseth, 5 stemmer. Anne-May Grasaas, 2 stemmer.

Nr. 3: Anne-May Grasaas, 7 stemmer

14 stemmer av 14 stemmeberettigede.

Saken ble behandlet i lukket møte.

KR 050/11   Den norske kirkes ordning etter 2013

KR-050/11 Vedtak:

1. Kirkerådet har mottatt fra direktøren utredningen "Kjent inventar i nytt hus" med forslag til Kirkeordning og kirkelovutkast. Kirkerådet ber om at det utarbeides et høringsdokument vedrørende Den norske kirkes ordning etter 2013. Et utkast legges fram for Kirkerådet i desember 2011, med sikte på ferdigstilling av høringsdokumentet på rådets møte i mars 2012. Det tas sikte på å gjennomføre høring slik at det kan fremmes sak for Kirkemøtet i 2013.

2. Kirkerådet ber om at det utarbeides en prioritert plan for videre utredninger i samband med utforming av Den norske kirkes ordning etter 2013.

3. Det igangsettes et arbeid med kartlegging av de økonomiske og administrative konsekvenser av arbeidsgruppens forslag. En oversikt over vesentlige risikoelementer

og økonomiske faktorer som vil kunne påvirkes av forslagene legges fram for Kirkerådet i desembermøtet.

KR 051/11   Likeverd, inkludering og tilrettelegging. Mennesker med utviklingshemning i Den norske kirke

---

Jofrid Trandem Myhre foreslo å omredigere forslag til vedtak slik at de to første setningen i punkt 2: *[Kirkemøtet vil advare mot en praksis som gjør at fostre med Downs syndrom eller andre funksjonshemninger velges bort ved abort. Dette er i praksis sortering av mennesker og rangering av liv og uttrykk for et annet menneskesyn enn det den kristne og humanistiske arven bygger på.]* flyttes til siste del av samme punkt.

Anne Dalheim fremmet følgende forslag:

- Tillegg pkt 3, 1.setning: ...og deltar i sin lokale menighet, også når det gjelder eget språk og kultur.
- Nytt pkt 7: KM viser til Strategiplan for Samisk kirkeråd, når det gjelder språk og kultur for den samiske befolkning.

Harald Askeland foreslo at pkt 5 i forslag til vedtak utgår: *Kirkemøtet ser behovet for at hvert bispedømme har en fagstilling som kan ivareta veilednings- og kompetanseutvikling i menigheter, kommuner og i møte med pårørende, verger og andre som ivaretar interessene til personer med utviklingshemning. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å arbeide for å finne en permanent ordning for å ivareta det faglige ansvaret for inkludering av mennesker med utviklingshemning på nasjonalt nivå.* Forslaget falt mot 5 stemmer.

Anliggende fra Myhre og Dalheim ble innarbeidet i et bearbeidet forslag til vedtak, identisk med det som ble endelig vedtatt.

KR-051/11 Vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Alle mennesker skal ha samme mulighet til å delta og høre til i den lokale kirkens fellesskap som likeverdige medlemmer, uavhengig av funksjonsevne og livssituasjon. Kirkemøtet slutter seg til den prinsipielle forståelsen som kommer til uttrykk i Kirkerådets uttalelse "Den norske kirkes betjening av mennesker med utviklingshemning. Likeverd, inkludering og tilrettelegging" (sak KR 57/2009). Kirkemøtet ber om at denne uttalelse legges til grunn for arbeidet i lokalmenigheten, og at dette området synliggjøres i menighetenes og bispedømmenes planer og rapporter. Kirkemøtet vil dessuten framholde at anliggendet i *Strategiplan for samisk kirkeliv* om rett til eget språk og kultur må realiseres også for mennesker med utviklingshemning innen den samiske befolkningen.

2. Kirkemøtet vil sterkt framholde samfunnets forpliktelse til å sørge for at de familiene som har barn med spesielle behov, får den hjelp og støtte de trenger og har rett til å få. Kirkemøtet vil også minne om den forpliktelsen kirken har til å bidra til at familier som får barn med behov for tilrettelegging, får den støtten som skal til for at de kan bli inkludert i menighetenes liv på en likeverdig måte. Kirkemøtet vil advare mot en praksis som gjør at fostre med Downs syndrom eller andre funksjonshemninger velges bort ved abort. Dette er i praksis sortering av mennesker og rangering av liv og uttrykk for et annet menneskesyn enn det den kristne og humanistiske arven bygger på.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å foreslå tiltak som kan bidra til å sikre at mennesker med utviklingshemning får en reel mulighet til å høre til og delta i sin lokale menighet. De som har problemer med å være i et stort fellesskap, må få tilbud som sikrer deltakelse og tilhørighet på andre måter.
4. Skal kirken være i stand til å inkludere mennesker med utviklingshemning ut fra deres egne forutsetninger og på en likeverdig måte, er det behov for kunnskaps- og kompetanseutvikling på alle nivå i kirken. Kirkemøtet ber derfor de kirkelige utdanningsinstitusjonen om å styrke grunnopplæringen innenfor fagfeltet. Samtidig ber Kirkemøtet Kirkerådet om ta initiativ til å utvikle et opplæringsprogram for menigheter og kirkelig personell som gjør kirken i stand til å inkludere mennesker med utviklingshemning.
5. Kirkemøtet ser behovet for at hvert bispedømme har en fagstilling som kan ivareta veilednings- og kompetanseutvikling i menigheter, kommuner og i møte med pårørende, verger og andre som ivaretar interessene til personer med utviklingshemning. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å arbeide for å finne en permanent ordning for å ivareta det faglige ansvaret for inkludering av mennesker med utviklingshemning på nasjonalt nivå.
6. Kirkemøtet ber om at arbeidet for å opprette flere diakonstillinger intensiveres. Gode personellmessige ressurser er avgjørende for at visjonen om en kirke for alle kan realiseres lokalt.

Enstemmig vedtatt.

KR 052/11   Forenklet bruk av Tekstboken

KR-052/11 Vedtak:

1. Kirkerådet slutter seg til prinsippene i vedtaket Nemnd for gudstjenesteliv har gjort om Forenklet bruk av Tekstboken (NFG sak 16/11)
2. Kirkerådet ber sekretariatet utarbeide veiledning for Forenklet bruk av Tekstboken i tråd med de prinsipper som fremgår i NFGs vedtak.
3. Saken oversendes Bispemøtet og Kirkemøtet til orientering.

KR-053/11 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2012:

- KM 01/12 Innstilling fra protokollkomiteen
KM 02/12 Valg og oppnevninger
1. Valg av dirigentskap for møtet
  2. Valg av tellekorps
  3. Valg av protokollkomité for perioden 2012 – 2016
  4. Valg av valgkomité for perioden 2012 – 2016
  5. Fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
  6. Valg av komitéledere for møtet
  7. Valg av Kirkeråd og Kirkerådets leder
  8. Valg av Mellomkirkelig råd og Mellomkirkelog råds leder
  9. Valg av Samisk kirkeråd og Samisk kirkeråds leder
- KM 03/12 Orienteringssaker
KM 04/12 Skaperverk og bærekraft
KM 05/12 Ny salmebok
KM 06/12 Revisjon av retningslinjer for OVF
KM 07/12 Misjon til forandring – Utfordringene fra Edinburgh 2010
KM 08/12 Kirkeordning etter 2013
KM 09/12 Likeverd, inkludering og tilrettelegging. Mennesker med utviklingshemning i Den norske kirke
KM 10/12 Ordning for nominasjon og tilsetting av biskoper
KM 11/12 Ordning for tilsetting av proster
KM 12/12 Kirkelige valg 2011. Evaluering og oppfølging

2. Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2012 ut fra de føringer som kom i møtet.

1. Arbeidet med forebygging og håndtering av overgrep i kirken er et viktig felt som fortsatt må prioriteres.
2. Kirkerådet tar opplysningene om arbeidet som gjøres i Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk ut fra mandatet gitt i sak KR 58/08, til orientering.
3. Kirkerådet anbefaler heftet *Kirkens frivillige arbeid, – forebygging og håndtering av seksuelle krenkelseser* og legger det til grunn for kirkens videre arbeid.

KR 055/11   Etablering av Kirkenett AS

KR-055/11 Vedtak:

Kirkerådet gir sin tilslutning til at det i samarbeid med KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon, Opplysningsvesenets fond og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet arbeides videre med etablering av et aksjeselskap som skal være internleverandør av IKT-tjenester i Den norske kirke.

KR 056/11   **Forslag til medlemmer av styret for Det praktisk-teologiske seminar**

KR-056/11 Vedtak:

Kirkerådet innstiller sokneprest Mari Wirgenes og personalsjef Ørnulf Axel Elseth som medlemmer av styret ved Det praktisk-teologiske seminar i perioden 2011-2015.

Som varamedlemmer innstilles seksjonssjef Synnøve Hinnaland Stendal og seniorrådgiver Øyvind Meling for samme periode.

KR 057/11   **Nominering av delegater til CPCEs generalforsamling i 2012**

KR-057/11 Vedtak:

Kirkerådet oppnevner følgende delegater til CPCEs generalforsamling i 2012:

1. Biskop Erling Pettersen
2. Einar Vegge
3. Ingvill Hagesæther Foss

